

TÍTOL
TINGUES PACIÈNCIA
AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/srshcs>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Autocontrol, identificació i expressió emocional, habilitats d'interacció.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Educació artística. Educació física.

CONTEXT ESCOLAR

Identitat personal

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Maia acaba de néixer i ja es coneix que ha de ser una abelleta molt moguda. Tot li sembla interessant, vol aprendre-ho tot ja i sembla, per la seva velocitat, que quedarà sense temps en qualsevol moment, així que les abelles adultes intenten fer-li comprendre que ha de tenir paciència, perquè tot arriba en el moment just.

DESENVOLUPAMENT
1a fase: La velocitat de Maia

L'activitat comença visionant la seqüència seleccionada i demanant a l'alumnat que es fixi en si Maia és pacient o impacient (si cal, explica el concepte amb exemples, encara que la majoria probablement l'entendrà).

Quan s'hagin posicionat respecte a aquesta primera qüestió, se'ls proposa veure la seqüència de nou, ja que han de confeccionar una llista amb les actuacions que denoten un comportament. Les més rellevants i que han d'aparèixer en la llista són aquestes:

- No està quieta ni un moment.
- No s'atura de xerrar, ni quan està tota sola.
- No té temps de pensar perquè parla i demana massa.
- Tot ho demana, tot ho vol saber abans que li ho expliquin.
- Vol que es faci el que ella vol quan ella vol.
- Ella vol manar a les abelles adultes
- No creu.
- Li han de repetir les coses diverses vegades...

Què passa quan actuem de manera impacient? És fàcil relacionar-se amb gent impacient, o és més aviat esgotador?

2a fase: Som impacients?

En aquesta segona fase donarem a l'alumnat tres targetes que pintaran amb els colors d'un semàfor: una de vermell, una de groc i una de verda (cada participant ha de tenir un joc de tres targetes).

Mentre acolorixen les targetes, han de pensar si compleixen les coses que han aparegut en la llista o no. Es pot tornar a fer un recorregut ràpid verbalment pels elements d'aquesta mentre pinten, i que en cadascun aixequin la targeta que més els reflecteix quan ja les tinguin: verd si aquest element no els passa mai, groc si els passa a mitges i vermell si els passa sovint.

REFERENT TEÒRIC: La paciència és una assignatura pendent per a gairebé tothom, independentment de l'edat. De fet, a tots ens agradaria que les coses passassin normalment de manera més ràpida del que s'esdevenen. Ens costa esperar, creim que ja estem a punt per a coses per a les quals realment encara no hi estem i, sovint, ens han de frenar des de fora. Treballar la paciència, llavors, es converteix en el millor dels antídots contra les complicacions que sovint suposen la impulsivitat i la falta d'autocontrol.

RAÓ DE SER: L'activitat proposada no es pot fer sense paciència. Les diferents fases permeten, no només reflexionar sobre què significa aquest terme, sinó posar-lo en pràctica repetidament per aconseguir nivells més alts de tolerància a la frustració que suposa esperar, particularment a aquestes edats en què encara el seu autocontrol, des del punt de vista biològic, no està tan desenvolupat com ho estarà en anys propers.

Després d'aquest exercici se'ls demana individualment quina targeta han aixecat més vegades, la qual cosa els donarà una idea aproximada de si són impacients o no, i en quina mesura.

3a fase: Treballem la paciència

En aquesta fase s'exercita aquesta qualitat (tenir paciència) a través d'una carrera una mica «particular». La diferència principal és que el tret de sortida es produeix de forma retardada al que és habitual: en comptes del típic «Una, dues, tres, ja!», la persona encarregada de donar el sus relatarà una història que ha de tenir una llargada considerable i que ha de contenir una paraula clau, acordada prèviament amb la classe. Aquesta paraula clau marca la sortida (p. ex., «hospital»; quan es diu aquesta paraula, s'ha d'avançar a la base següent).

La carrera consisteix a establir una sèrie de «bases» en diferents punts de la classe, pels quals cal passar fins a avançar cap a la meta, a la qual arribaran conjuntament. En cadascuna d'aquestes bases hi ha d'haver un cartellet amb la paraula clau següent, amb la qual cosa no poden passar a la base següent si qui narra la història no ha esmentat aquest mot (p. ex., «ambulància»).

Per afegir un element més de paciència (ja l'apliquen havent d'esperar que es digui la paraula clau), no poden passar a la base següent fins que tota la resta manifesti haver sentit la paraula. És a dir, si en aquest moment s'està a la primera base i s'acaba de sentir la paraula clau, ningú pot començar a moure's cap a la segona, llevat que quedi clar que tots els companys i companyes l'han sentida. Això es pot comprovar, posant per cas, fent que ningú es mogui fins que tothom hagi aixecat la mà. Això farà que calgui tenir en compte també els qui tenen tendència a ressagar-se.

Però, a més, si algú s'endarrereix, està totalment prohibit fer-li senyes perquè aixequi ja la mà o demanar-li ho de cap manera. Han d'esperar que la persona s'adoni per ella mateixa i, quan se n'adoni, llavors prosseguir.

La clau de la carrera és que, a més, pel tipus de norma que la regeix, tot l'alumnat arriba alhora a la línia de meta. Hauran exercitat, en definitiva, la seva paciència i la feina en equip, a més de les seves capacitats d'atenció per captar els senyals cada vegada, mentre s'escolta la història.

Així es farà successivament fins a la meta final, en què realment qui guanya és la classe sencera.

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Hi ha un tipus d'activitats que solen exercitar la paciència, però que poden requerir una mica de temps i esforç. És ver que en aquestes edats encara no se'ls poden demanar grans gestes en aquest sentit, però a la programació setmanal de classe sí que podria planificar-se un «espai per a la paciència», en què es poguessin fer activitats relaxadament, com ara passa-temps, un temps en silenci amb els ulls clucs per relaxar-se, un exercici respiratori amb música lenta, una estona d'acolorir... és a dir, activitats en què, durant uns minuts, es pugui minorar d'alguna manera el ritme de la classe i facin feina de forma autònoma amb menys estimulació de l'habitual.

TÍTOL

EL REGAL DE NADAL

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.co/pauij1>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Autocontrol

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Un infant desitja que arribi el dia de Nadal per gaudir dels regals, però li costa esperar.

REFERENT TEÒRIC: Cada vegada que tenim moltes ganes que arribi alguna cosa, sentim que, més que mai, ens costa esperar. Les persones adultes tenim, per qüestions de maduració neurològica, molta més capacitat intrínseca per a l'autocontrol, però això no vol dir que en la infantesa no es pugui ni s'hagi de treballar. De fet, l'ús d'aquestes «crosses» que suposen els «trucs per saber esperar» són la clau per controlar la nostra conducta i no deixar-nos endur per la impaciència i el que aquesta implica.

RAÓ DE SER: Si hi ha una situació d'impaciència que es pot entendre bé a aquestes edats és la que es produeix amb un regal. L'habitual és que aquest nerviosisme sorgeixi davant els regals i l'anticipació i el gaudi que ens proporcionaran. El fet que l'infant del vídeo que es fa servir per a l'activitat estigui inquiet per la reacció de la mare i del pare amb el seu propi regal permet un enfocament doble, des de l'autocontrol, per cercar les eines que poden ajudar-nos a suportar més bé el temps d'espera, i des de l'empatia.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: A qui li agrada esperar?

«Ara farem un petit experiment... imaginem que tenim aquí un carretó de gelats. I que, de sobte, ens diuen que podem tenir un gelat gratis, però que hem de fer una fila.

Aixecau la mà els que voldríeu ser les primeres o els primers de la fila (és probable que l'aixequi tota la classe).

Per què no voleu ser al final? (la resposta més probable és "perquè no volem esperar").»

En general, a ningú li agrada esperar. Ens hem acostumat a viure en una època en què tot s'esdevé aviat, molt aviat, i cada vegada ens costa més ser pacients. Hem de cercar, llavors, trucs que ens ajudin a esperar sense sentir-nos malament, perquè moltes vegades al dia ens tocarà esperar alguna cosa o per alguna cosa.

2a fase: Què passa quan estam impacients?

«Quan alguna cosa ens interessa molt i volem que passi aviat, de sobte en algunes ocasions, i en d'altres a poc a poc, començam a sentir que ens posam nervioses i nerviosos. A aquest nerviosisme per haver d'esperar li deim impaciència i, al contrari, l'habilitat que cal tenir per saber esperar el moment s'anomena paciència. Quan som impacients, això ens afecta a dins, a cadascú, però també a les persones que són al nostre voltant. Pensem-hi un moment...»

Després d'un minut de reflexió silenciosa, es llancen les preguntes següents:

- Quines coses us fan estar impacients?
- Com notau que estau perdent la paciència?
- Quines coses us passen quan estau impacients? Fas coses que normalment no faríeu?
- I què passa amb la resta de persones quan vosaltres estau impacients? Els agrada veure-us així? Per què?

«Ara veurem un anunci en què el protagonista, un infant de la vostra edat, també es troba en una situació en què ha de tenir molta, però que molta, paciència...»

3a fase: Què puc fer mentre espera?

Es projecta l'anunci, i se l'atura just quan l'infant se'n va a dormir la vigília de Nadal. Es demana a l'alumnat que es fixi en dues coses:

- Quines coses fa l'infant per passar el temps fins que arriba allò que espera.
- Quines coses li funcionen i quines no, entre aquests intents.

Al final, es fa una posada en comú amb totes les coses que l'alumnat ha captat, i es poden col·locar aquestes idees, si es vol, de forma diferenciada a la pissarra, de manera que quedi ben identificat allò que funciona i allò que no. Us suggerim completar la llista amb altres idees que sorgeixin, no tant del vídeo com de les aportacions espontànies en el moment. Per exemple, en el vídeo no es veu que quan l'infant està impacient li demani a la mare que li llegeixi un conte, però segurament seria una bona distracció perquè el temps li passi més de pressa. Després podrien anotar-ho a la columna «Coses que funcionen quan estic impacient».

Acabar l'activitat descobrint el final de la història, demanant-los prèviament què pensen que l'infant espera amb tanta inquietud. Previsiblement, pensaran que el que espera és rebre els seus propis regals. Podem preguntar-los què els sembla que allò que l'inquieta sigui més aviat el regal per als seus pares.

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Atès que el gest que l'infant té és principalment d'empatia, ja que és la reacció dels pares amb el seu regal allò que el posa nerviós, pot ser interessant complementar l'activitat amb alguna de les activitats relacionades amb aquesta habilitat que proposam a les seccions corresponents.

Igualment, us suggerim que s'ampliï una mica més el debat pel que fa a la reflexió personal, i que l'alumnat pugui identificar almenys una situació en la qual cregui que ha de tenir més paciència.

Després han de fer un dibuix individualment en aquestes situacions, però engegant alguna solució que els ajudi a controlar aquesta intranquil·litat. És a dir, en els dibuixos ha de quedar plasmada una situació en la qual posin en marxa el seu autocontrol.

TÍTOL**APRENC A CALMAR-ME****AUDIOVISUAL**<http://hyperurl.co/Oym005>**VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR**

Autocontrol, identificació i expressió emocional.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Educació artística. Educació física.

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

En la cançó infantil «Me tranquilizo» es resumeixen alguns dels elements més importants que cal tenir en compte i dur a la pràctica perquè ens puguem tranquil·litzar quan alguna cosa ens fa enfadar.

REFERENT TEÒRIC: L'autocontrol és una capacitat que es va desenvolupant a poc a poc així com es va avançant en maduresa. Passam de tenir zero autocontrol, quan som nadons, a ser gradualment més capaços d'aturar-nos i pensar abans d'actuar. Aquesta evolució té a veure, per descomptat, amb el desenvolupament neurològic, però també hi contribueix l'aprenentatge que des d'edats primerenques es pot adquirir (amb ajuda de persones adultes i mitjançant l'aprenentatge vicari).

RAÓ DE SER: La cançó proposada per a l'activitat permet a l'alumnat recordar, de forma senzilla, quins són els principals elements que cal tenir en compte per calmar-nos quan estem enmig d'una empipada.

DESENVOLUPAMENT**1a fase: Ara cantarem**

L'activitat comença escoltant la cançó proposada diverses vegades, amb l'objectiu que es quedin amb el ritme i la lletra, sobretot la part de la tornada, quan compten de 0 a 10, i ho fan molt baixet. Es recomana que, ja des del principi, es faci lloc a l'aula, es decantin taules i cadires i es col·loqui l'alumnat en un cercle.

Mentre escolten la cançó han d'avançar pel cercle, com si ballassin la conga, però quan sentin la tornada s'han d'aturar, mirar al centre del cercle i repetir cantant «y cuando me enfado, 1, 2, 3...» amb l'èmfasi d'abaixar el volum, tal com es fa a la cançó. Mentre diuen els números, han de mostrar els dits de les mans, fins que es vegin els deu. Quan acaba la tornada, continuen amb el moviment circular amb la música de fons. En aquesta fase no s'han d'incorporar més gests, això es fa en la següent.

2a fase: La cosa es complica

Amb la coreografia de la cançó es pretén que resulti molt més senzill a l'alumnat retenir els continguts de la lletra, que són recomanacions interessants per al control dels impulsos. Per això, incorporam gests de mica en mica a cada reproducció, de manera que es completi la cançó fins al final.

Alguns suggeriments de gests per incorporar a la cançó:

- Respir més aviat... (treuen la llengua i es fan copets al pit amb una mà, com si estiguessin molt cansats i cansades, mentre continuen avançant en el cercle).
- Respir més lentament... (posen cara d'alleujament i els copets al pit són més suaus, avançant en el cercle).
- Xerr més de pressa... (feim amb les dues mans el gest de bla, bla, bla, oposant el dit gros als altres quatre dits com una boca que parla i fent-ho pertot arreu, a la persona que tenim a prop, cap al sostre...).
- Xerr més a poc a poc (el mateix gest, però més lent i ordenat, i només amb una mà en una sola direcció).
- Camín molt de pressa... (el moviment es mou pràcticament corrent).
- Camín més a poc a poc... (el moviment del cercle és més lent encara que al principi).
- Tinc mal de cap... (se subjecten el cap amb les dues mans i el mouen d'un costat a l'altre amb cara de dolor).

- Ja m'espassa... (es lleven les mans de la cara, somriuen i continuen caminant).
- Perd els papers... (gesticulen amb els braços com si estiguessin enfadadíssims i enfadadíssimes).
- Ja els he trobat... (caminen de forma normal).
- Les coses surten malament... (fan el gest de plorar fregant-se els ulls i amb cara d'enuig).
- Millora el resultat... (fan mamballetes diverses vegades mentre somriuen).

Es repeteix la cançó i la coreografia diverses vegades fins que els surti més o menys bé.

3a fase: Ara... a practicar!

Acabam la sessió plantejant situacions en què els infants poden aplicar el que han après en la cançó:

- *«Què hem de fer si ens enfadam amb algú perquè no ens deixa jugar i ens entren moltes ganes d'insultar-lo o de pegar-li?»*
- *«Què hem de fer si ens empipam amb la mà o amb el papà al parc perquè no ens hi deixen quedar una estona més i ens entren ganes de plorar?»*
- *«Què hem après que hem de fer si, en enfadar-nos, començam a tirar coses?»*
- *«Quines coses recordau que podem fer per intentar calmar-nos quan ens empipam?»*

TÍTOL
CIÈNCIA ÉS NOM D'AL·LOTA
AUDIOVISUAL
<https://acortar.link/35Ljta>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Autoestima, presa de decisions, habilitats d'interacció i creativitat

CONTEXT ESCOLAR

STEM, Igualtat i feina per projectes

EDATS RECOMANADES

De 6 a 8 anys

SINOPSI

En una primera part d'aquesta activitat s'analitza el vídeo proposat, pas a pas, per comprendre de manera senzilla com dur a terme un experiment partint de l'observació i completant el mètode científic.

En la segona part, aplicam aquest coneixement a la realització d'experiments amb boles d'hidrogel, un recurs divertit, segur i atractiu. Es plantegen diferents experiments guiats partint d'observacions, com ara: què passa si deixam les boles d'hidrogel sobre paper de cuina? I si les introduïm en aigua amb sal? I si hi afegim colorant alimentari?

REFERENT TEÒRIC: L'alumnat d'infantil té una curiositat enorme per tot el que l'envolta i una gran capacitat d'observació. Aquestes dues habilitats, curiositat i observació, són el punt de trobada entre les maneres de fer de la ciència i la tecnologia, d'una banda, i de les arts, de l'altra. En l'àmbit educatiu cal potenciar-les des de la infància.

El mètode científic està constituït per una seqüència de passos i processos que ens permeten arribar a nous coneixements a partir de l'observació de la natura. L'existència d'aquest mètode ens ha portat als nivells de progrés i tecnologia actuals, mai vists en la història de l'ésser humà. Però aquesta manera d'entendre el progrés en el coneixement no sempre ha existit, i no té per què existir per sempre.

RAÓ DE SER: Els darrers anys s'ha reduït de manera alarmant el nombre d'al·lotes que decideixen emprendre estudis STEM (ciències, tecnologia, enginyeria i matemàtiques), i han aparegut molts projectes per fomentar les vocacions científiques entre les adolescents.

I, no obstant això, és en l'etapa d'infantil on els estereotips de gènere respecte de les ciències estan menys desenvolupats. Per tant, és el millor moment per iniciar al·lots i al·lotes per igual en el coneixement de la ciència.

DESENVOLUPAMENT**1a fase: Totes les preguntes són vàlides**

En la feina diària d'una científica, i en general en tot el mètode que segueix la ciència, són més importants les preguntes que les respostes. La majoria dels grans descobriments han estat precedits per una pregunta encertada. I els nostres infants d'infantil són experts a fer preguntes.

Començarem, per tant, plantejant una sèrie de preguntes sobre el món que ens envolta, i permetent que els nostres alumnes hi donin respostes de manera lliure. Algunes possibles preguntes poden ser:

- *Per què plou?*
- *D'on treu la llum el Sol?*
- *Com es veuria la Terra si la miràssim des de la Lluna?*
- *Per què cau una poma i la Lluna continua al cel?*
- *De què estan fets els níguls?*
- *Com respiren els peixos?*
- ...

En aquesta fase no volem obtenir les respostes correctes, sinó estimular la imaginació perquè els alumnes donin tota mena de respostes creatives. Per tant, permetrem equivocacions, que és la manera en què la ciència avança.

Podem potenciar la creativitat en les respostes demanant que es donin en forma de dibuix, o que facin servir qualsevol altre recurs que tinguem a mà a l'aula.

Finalment, els plantejarem que facin noves preguntes per a les quals vulguin obtenir respostes.

2a fase: Un mètode molt científic

A continuació, explicarem a la classe que per poder donar una resposta a tantes preguntes hi ha una manera de treballar que s'anomena el mètode científic*. Com qualsevol altre mètode, té una sèrie de passos que haurem d'anar donant en l'ordre correcte.

Ara explicarem en què consisteix aquest mètode veient, pas a pas, l'audiovisual que acompanya aquesta activitat. Ens anirem aturant per demanar sobre el que hem vist, i explicarem en què consisteix cada pas del mètode.

0.00 a 0.48 > Observació i pregunta

El senyor Quadrat observa que una planta és més gran que una altra, i es fa la pregunta de per què hi ha plantes que creixen més de pressa.

El primer pas del mètode científic consisteix a observar la natura, i plantejar-se una pregunta que vulguem resoldre.

0.48 a 1.06 > Hipòtesi

El senyor Quadrat dona tres possibles respostes (o hipòtesis):

- *Resposta 1: les plantes creixen més de pressa si els llegim contes.*
- *Resposta 2: les plantes creixen més de pressa si els cantam cançons.*
- *Resposta 3: les plantes creixen més de pressa si tenen llum del Sol.*

En el segon pas del mètode donem una resposta a la pregunta que hem plantejat en el primer pas. És a dir, feim una hipòtesi.

Haurem d'emprar la nostra creativitat per plantejar-les. En el pas següent cercarem quina d'aquestes és la correcta.

1.06 a 3.26 > Experimentació

La nina i el nin Quadrat fan tres experiments per comprovar quina de les respostes 1, 2 i 3 és la correcta:

- *Experiment 1: el nin Quadrat llegeix un conte cada dia a una planta, i comprova si creix més que una altra planta a la qual no li llegeix cap conte.*
- *Experiment 2: la nina canta una cançó cada dia a una planta, i comprova si creix més que una altra planta a la qual no li canta cap cançó.*
- *Experiment 3: el senyor Quadrat col·loca una planta a prop d'una finestra oberta, i comprova si creix més que una altra planta que és a prop d'una finestra tancada.*

En aquest tercer pas es troba la clau de l'èxit del mètode científic, i la raó per la qual el coneixem també com a mètode experimental. Haurem de dissenyar experiments per comprovar si les nostres respostes són correctes, i dur-los a terme.

3.27 al final 3.26 > Resultats

La família Quadrat estudia els resultats dels experiments, i decideix quina de les respostes és la correcta.

Finalment, en el quart pas del mètode científic analitzam els resultats i arribam a una conclusió sobre quina de les hipòtesis plantejades en el pas 2 és la correcta.

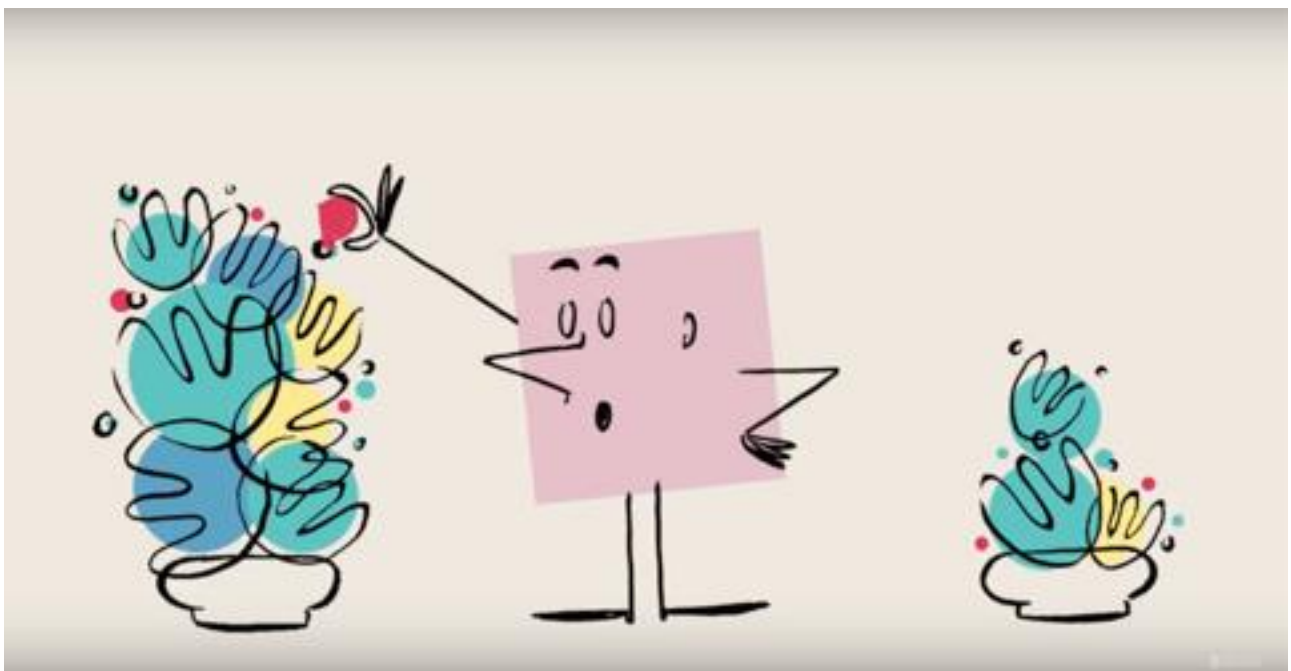
D'aquesta manera hem arribat a l'adquisició d'un nou coneixement partint de l'observació de la realitat.

Tot aquest procés el podem plantejar a través d'una fitxa del mètode científic**, en la qual resumim, pas a pas, el que feim i descobrim.

OBSERVACIÓ: Una planta és més grossa que una altra

PREGUNTA: Per què hi ha plantes que creixen més de pressa?

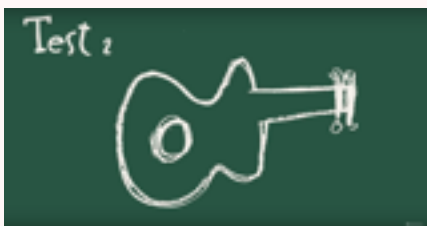
RESPOSTA 1:

Les plantes creixen més de pressa si els llegim contes.

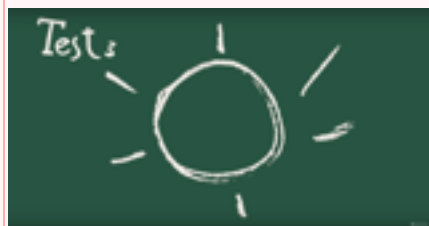
RESPOSTA 2:

Les plantes creixen més de pressa si els cantam cançons.

RESPOSTA 3:

Les plantes creixen més de pressa si tenen llum del Sol.

EXPERIMENT 1:

Llegim un conte cada dia a una planta, i a l'altra no.

EXPERIMENT 2:

Cantam una cançó cada dia a una planta, i a l'altra no.

EXPERIMENT 3:

Situam una planta devora una finestra oberta, i una altra devora una finestra tancada.

RESULTAT: Les plantes creixen més de pressa si els dona la llum del Sol.

3a fase: cream els nostres experiments

Finalment, reproduïm el mètode científic fent una sèrie d'experiments amb boles d'hidrogel.

Les boles o perles d'hidrogel són un recurs segur i molt divertit per fer mil jocs i experiments amb infants. Generalment es fan servir en jardineria per la seva capacitat d'absorbir l'aigua i d'amollar-la a poc a poc, però actualment es troben en molts llocs, fins i tot formant part de joguines infantils.

Nosaltres farem servir precisament la seva capacitat d'absorció per fer una sèrie d'observacions que ens permetin seguir el mètode científic. Proposarem una experiència, però les boles d'hidrogel ens permetran repetir aquest procés de mil maneres diferents.

Omplirem amb dibuixos les fitxes del mètode científic, guiant els alumnes pas a pas perquè, tant les observacions com les preguntes i el disseny dels experiments, parteixin d'ells.

1. A dins:

Quan les boles d'hidrogel s'hidraten augmenta considerablement de mida a causa de l'aigua que acumulen a l'interior (segons el format, poden arribar a ser bastant grosses), i quan perden l'aigua es converteixen en boletes dures de tot just un mil·límetre de diàmetre.

Per a aquesta primera experiència emprarem boles ben hidratades.

La darrera hora d'un dia qualsevol mostrarem als nostres alumnes les boles d'hidrogel, i els demanarem que les observin bé. Que en mirin bé la mida i el color. Per tenir ben registrades aquestes dades i recordar-nos-en bé l'endemà, podem col·locar al costat de cada bola un objecte que tenguí la mateixa mida, i un altre que tenguí el mateix color. Les deixarem fins a l'endemà en un recipient fora de l'aigua.

L'endemà de matí observarem de nou la grandària de cada una de les boles d'hidrogel i demanarem: *què heu observat?* N'anotarem les respostes a la nostra fitxa del mètode científic**.

OBSERVACIÓ:

Quan deixam les esferes a l'aire tota la nit, l'endemà de matí són més petites.

Si s'han fet més petites és perquè tenien alguna cosa dins que n'ha sortit... A partir d'aquesta observació, *quines preguntes ens podem fer?*

PREGUNTA:

Què tenen a dins les esferes?

Abans d'experimentar hem de trobar distintes respostes, així que li rebotem la pregunta a la nostra classe, *què creis que poden tenir dins les esferes?*

RESPOSTA 1:	Arena
RESPOSTA 2:	Aigua
RESPOSTA 3:	Són buides

Una vegada que tenim aquestes respostes, demanarem als infants que dissenyin experiments per comprovar si són veritat. *Com ho podríem fer, per comprovar si les esferes són plenes d'arena o d'aigua, o si són buides?*

EXPERIMENT 1:	Ficam les esferes petites en arena tot el vespre per veure si creixen.
EXPERIMENT 2:	Ficam les esferes petites en aigua tot el vespre per veure si creixen.
EXPERIMENT 3:	Partim una esfera per la meitat.

Una vegada dissenyats, els hem de dur a terme i observar-ne els resultats.

Després de fer aquests tres experiments veurem que les esferes creixen quan es fiquen en aigua, i arribarem, per tant, a la nostra conclusió.

RESULTAT:

Creixen només les esferes que hem ficat en aigua; en conseqüència, les esferes són plenes d'aigua.

Aquesta taula només és una guia. Depenent de les respostes que ens donin els alumnes haurem de desenvolupar-la d'una manera o d'una altra.

2. Altres idees:

Per desenvolupar el mètode científic podem partir d'altres observacions, com ara:

- Si ficam les boles d'hidrogel hidratades en aigua amb sal, suren i se'n redueix la mida.
- Si ficam les boles d'hidrogel en aigua amb colorant alimentari, canvien de color.
- Si deixam les boles d'hidrogel damunt un paper absorbent de cuina, es fan més petites que si estan en una superfície llisa.
- Si ficam les boles d'hidrogel deshidratades en oli, no creixen.
- ...

El procés sempre ha de ser el mateix. Partint d'aquestes observacions podem fer-nos una pregunta, les respostes de la qual tractarem de verificar a través d'experiments, per arribar a una única conclusió.

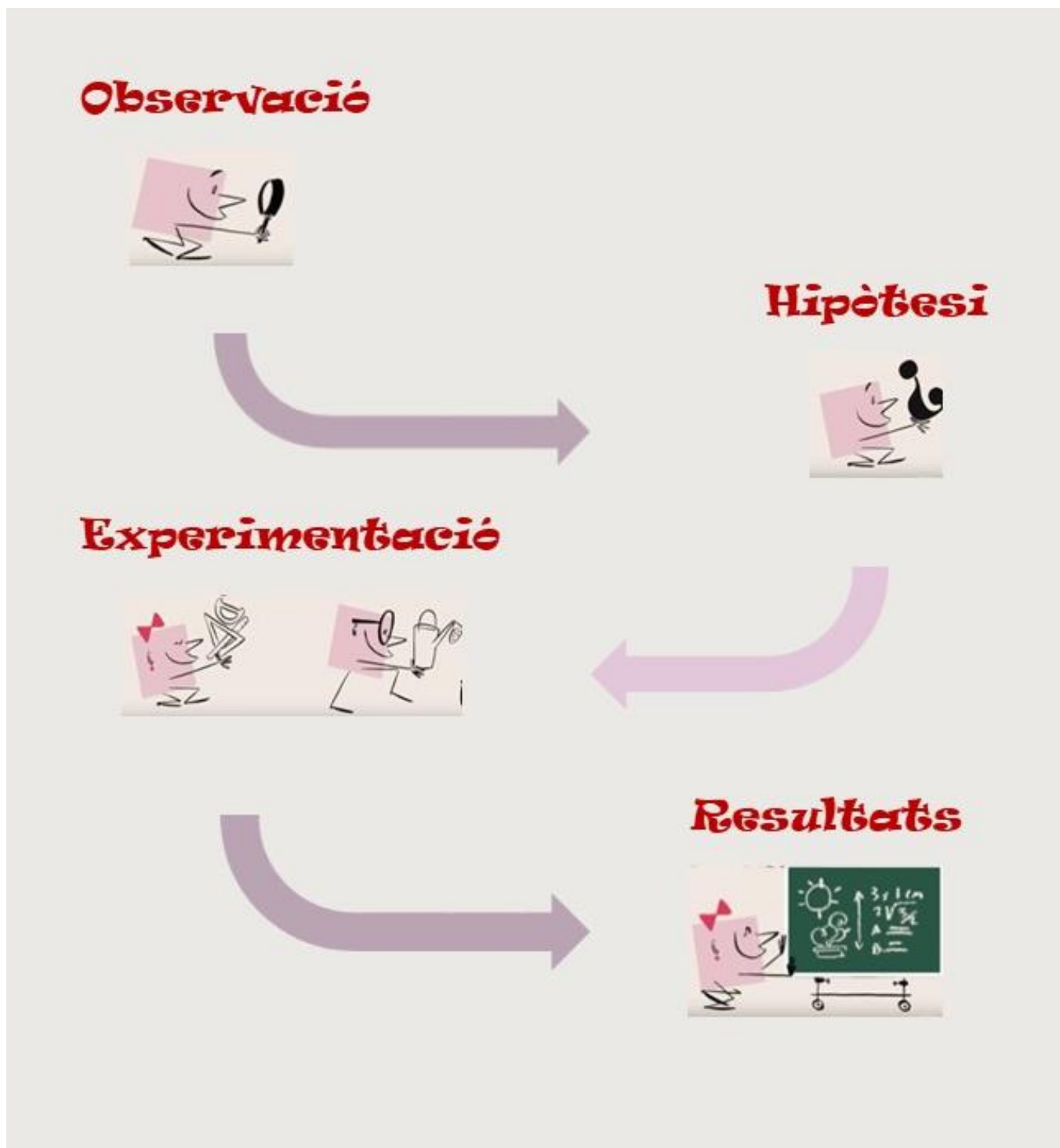
PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Un cop sabem com funciona el mètode científic, és el moment de conèixer persones que treballen en el món de la ciència. Podem convidar una mare i un pare de l'escola que siguin científics perquè ens expliquin com és el seu dia a dia.

També podrem investigar sobre les vides de científiques de tots els temps. Alguns exemples de científiques que serveixin de model femení a la nostra classe són:

- Margarita Salas: bioquímica espanyola, deixeble de Severo Ochoa, i acadèmica de la RAE.
- Jane Goodall: primatòloga i antropòloga, se la considera la major experta mundial en ximpanzés.
- Ada Lovelace: filla de Lord Byron, matemàtica i escriptora, va ser la primera persona a idear un programa informàtic.
- Hedy Lamarr: actriu i inventora. Va posar les bases per a la creació de les comunicacions wifi i Bluetooth.
- Marie Curie: coneguda pels seus estudis en radioactivitat, va ser la primera persona a rebre dos premis Nobel.
- I un llarg etcètera.

* El mètode científic, pas a pas:

**** Fitxa del mètode científic**

OBSERVACIÓ:

PREGUNTA:

RESPOSTA 1:

RESPOSTA 2:

RESPOSTA 3:

EXPERIMENT 1:

EXPERIMENT 2:

EXPERIMENT 3:

RESULTAT:

TÍTOL ENCALÇANT EL SOMNI

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.co/hqt38l>

VARIABLES QUE S'HI PUEDEN TRABAJAR

Autoestima, identificació i expressió emocional, autocontrol, Creativitat.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Educació artística.

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Chris Gardner i el seu fill passen per una mala època. Ell no té feina i procura en la mesura possible que el seu fill tingui una vida feliç, malgrat tot. Però en l'intent que no s'il·lusioni gaire amb el futur, sense voler, li talla les ales quan l'infant, il·lusionat, li diu que algun dia serà professional del bàsquet. Afortunadament, el pare s'adona del seu error i ràpidament rectifica el rumb, i dona un consell savi al seu fill que, sens dubte, l'ajudarà a construir la seva autoestima.

REFERENTE TEÓRIC: Somiar amb arribar a ser alguna cosa ens omple d'il·lusió, i ens permet dirigir el nostre comportament cap a aquest objectiu proclloc. Moltes vegades podem desanimar-nos, pensar que no mereix la pena intentar-ho perquè mai succeirà. No obstant això, els qui hi van arribar van haver d'iniciar la seva andadura en algun moment, segurament amb dubtes, i tot i això van perseverar i van continuar fins a millorar i arribar on són. Assegurar-se que les veus a les quals atenem en aquest sentit, ja siguin les nostres pròpies, les de persones al·legades o les de qualsevol altra, no siguin desmotivadores és un bon començament.

RAZÓN DE SER: L'activitat proposada permet que l'alumnat pugui, a través de la imaginació, visualitzar el que li agradaria ser de major, sense tallapisas com les que la realitat sovint presenta (sense pensar en el que podran o no arribar a ser).

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Què vull ser quan sigui gran

"Vam dedicar avui una estona a pensar que ens agradaria ser quan siguem més grans. Si tuviéssim una vareta màgica amb la qual poguéssim arribar a ser el que voleu, què triaríeu?"

Deixar que, durant una estona, tots puguin aportar en veu alta els seus somnis en aquest sentit. És més, s'anima que en aquesta Fase de l'activitat puguin donar "ales" als seus somnis, preguntant-los per què els agradaria, si saben què han de fer per arribar-hi, com serà quan ho aconsegueixin... L'important és que aquest sigui un espai per al reforç, per a l'ànim, no per al qüestionament o la desmotivació, per molt involuntària que sigui (p.e. evitar comentaris del tipus "Doncs per arribar aquí ja saps que has d'estudiar més del que estudies", que no serien l'objectiu de la sessió i ens desviarien en una altra direcció). L'objectiu és que "palpen" amb il·lusió aquest objectiu i veure quines emocions desperta en ells i elles parlar-lo i anticipar-lo.

2a fase: Encalçant el somni (què m'he de dir per arribar-hi)

"Chris, el nen que vam veure en aquest trosset de pel·lícula, també té un somni. Ell vol ser professional de bàsquet. I es nota per la manera de jugar que està molt il·lusionat amb això. Al seu papà també li agradaria, però ho veu una mica difícil, així que sense voler li desanima. Fixeu-vos bé en el que succeeix en l'escena, perquè després ho comentarem".

Una vez vista la secuencia se lanzan las siguientes preguntas para la reflexión:

- Us heu adonat del que succeeix quan el papà li diu al nen que no es faci il·lusions perquè el que vol no passarà? (El nen deixa de jugar, es desanima i recull la pilota per anar-se'n.) Com creieu que se sent? Com reacciona el seu papà llavors? (Es dona compte del seu error i li diu que mai permeti que ningú li digui el que pot o no pot fer, ni tan sols si és ell mateix qui ho fa) Us sembla un bon consell el del pare? Quan penseu que ho ha fet millor, al prin -

cipio cuando no quiere que se haga ilusiones o al final cuando le dice que crea en sí mismo y que será lo que quiera ser?

La imatge que tenim de la nostra persona depèn moltes vegades, no només del que pensem, sinó del que d'altres ens diuen (tinguin l'edat que tinguin). És normal que ens importi el que diguin, però si alguna cosa ens interessa hem de lluitar per això. "Escoltar consejos és important, però tractar d'aconseguir un somni, per difícil que sembli, mereix el nostre esforç." Després d'aquesta senzilla reflexió, els animem al següent: Podeu pensar en frases d'ànim que Chris es podaria dir a si mateix per aconseguir el seu somni de ser professional del bàsquet? (Per exemple, "Ànim, que jo puc", "Si m'esforço, arribaré", "Jo valc", "Haig de practicar per aconseguir-ho",...). Aquests missatges són el que anomenem "autoinstruccions positives" o "reforços positius" si se'ls llancem a altres persones per animar-los a seguir en una tasca o felicitar-los per alguna cosa que han fet o han emprès. Les persones amb una bona autoestima tenen aquests dos àmbits molt enfortits, és a dir, són l'objectiu d'aconseguir l'autoestima..

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Es crearà un "llibre de reforços socials". Cada nen i cada nena crearan una pàgina, la seva pàgina. S'hi dibuixaran realitzant el seu somni i posaran el seu nombre. Per torns, s'anirà completant cada pàgina amb reforços socials realitzats pel mateix alumnado (alguna frase o paraula d'ànim per perseguir aquest somni, el representat a la pàgina que toqui en cada moment). En el cas que no hi hagi muchos reforços esmentats, serà el professorat el que completi cada pàgina, amb l'objectiu que totes continguin 3-4 reforços (evitant que unes pàgines en tinguin més que d'altres). Per exemple, en una pàgina on un nen o una nena s'hagi dibuixat apagant un foc, algunes frases poden ser "Pots aconseguir-ho, se't dona genial l'Educació Física"; "Ànim, tu vals molt"; "Sempre ens ajudes, com ho fa el cos de bombers").

TÍTOL**ABC POSITIVE WORDS****AUDIOVISUAL**
<http://hyperurl.co/cbu2b5>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Autoestima.

ÀREA CURRICULAR

Llengua estrangera anglès

Lèxic: adjectius: *amazing, brave, clever, energetic, friendly, great, helpful*. Habilidades: *swim, tell jokes, dance, ride the bike, play an instrument*.

Continguts sintacticodiscursius: temps verbals: *present simple: I am... (ús d'adj.)* Expressió de relacions lògiques (causa): *because*

CONTEXT ESCOLAR

Bilingüisme

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys.

SINOPSI

La cançó introdueix les lletres de l'abecedari al mateix temps que posa exemples d'adjectius positius, entre d'altres: *amazing, brave, clever, energetic, friendly, great, helpful*, etc. Alhora, la cançó llança missatges com «*Being positive is as easy as ABC*», «*Proud of being me*», «*I am unique*», etc.

REFERENT TEÒRIC: L'autoestima és la valoració que cadascú fa de si mateix. Aquesta apreciació fluctua en funció de l'etapa de maduresa i també en relació amb les situacions o els moments de la vida específics que vivim. La visió que l'alumnat té de si mateix és producte dels missatges, el tracte, el reconeixement i la valoració que rep de l'ambient i dels agents que l'envolten. El treball en relació amb el coneixement d'un mateix, tant físic com personal, afavoreix la construcció de l'autoconcepte de l'infant. Promoure la capacitat per generar sentiments positius envers la identitat pròpia i afavorir que l'alumnat s'agradi a través de la vivència d'experiències positives compartides amb els seus iguals, ajuda a consolidar l'autoestima i desenvolupar la confiança en un mateix i en les pròpies capacitats.

RAÓ DE SER: Abans de veure el vídeo, els infants han de fer un exercici de recerca de vocabulari positiu, més concretament d'adjectius positius a través d'una pluja d'idees que completaran un cop hagin escoltat la cançó. La segona fase té com a objectiu estimular la valoració positiva de la pròpia individualitat, i per això se'ls anima a veure's reflectits en alguns dels adjectius que se'ls ha presentat anteriorment. Emprant la seva creativitat, han de dibuixar el motiu pel qual han triat un d'aquests adjectius i posteriorment es comparteix amb el grup-classe. Per finalitzar la proposta, es pretén que cada infant rebi una valoració positiva de la pròpia persona per part del seu grup d'iguals, així com del docent, que també pot unir-se a la dinàmica.

DESENVOLUPAMENT**1a fase**

Per començar la sessió, es demana a l'alumnat que pensi en adjectius que tinguin significats positius cap a la persona que descriuen. Se'ls ha d'animar que pensin en algun que coneguin en anglès, però si posteriorment en sorgeixen en català, es tradueixen per comptar amb més vocabulari. Els adjectius que sorgeixen d'aquesta pluja d'idees es poden apuntar en un lloc visible de l'aula, bé a la pissarra o en un pòster, per facilitar a l'alumnat el desenvolupament de les fases següents.

Introduïm l'audiovisual que escoltarem i veurem. Explicam als infants que es tracta d'un abecedari molt especial, perquè cada lletra ve exemplificada amb una paraula màgica. Els animam que escoltin i vegin el vídeo mirant d'endevinar per què deim que aquestes paraules són màgiques. Posteriorment, els demanam que comparteixin les raons en què hagin pensat. Per ajudar-los, podem plantejar alguna pregunta, com ara: «*How do you feel while listening to the song?*», «*Do you feel happy or sad?*». «*If I tell you: "L., you are very kind!" (qualsevol paraula de la cançó), How do you feel?*»

D'aquesta manera, els guiam fins que finalment tancam dient que consideram màgiques aquestes paraules perquè fan sentir bé les persones a les quals les deim, i per tant ens ajuden a fer amistats i a estar bé amb els altres i amb nosaltres mateixos.

2a fase

Cada infant escull un o diversos adjectius amb els quals s'identifiqui i els dibuixa per explicar la seva elecció. S'han de donar poques instruccions per així afavorir que tot l'alumnat, a partir de la seva creativitat, elabori produccions diferents i úniques. En posar les produccions en comú, s'han d'evitar les comparacions valoratives i competitives, no hi ha un producte bo o dolent, sinó que tots són únics, igual que els seus creadors. És important cuidar aquesta part, ja que amb aquesta dinàmica perseguim traslladar a l'alumnat la idea que fer coses diferents, o fer les mateixes coses de manera distinta, ens identifica i ens fa éssers únics.

De manera opcional, i en funció de la competència lingüística del grup, es pot fer una posada en comú més específica de cadascuna de les produccions, de tal manera que l'alumnat, fent servir estructures senzilles (per exemple, «*I am... (kind —o qualsevol paraula estudiada—) because I... (help my friends)*» pugui explicar l'elecció que ha fet i la seva producció.

3a fase

La darrera proposta consisteix en un joc en què cada infant ha de dur penjat a l'esquena un paper en blanc. Amb la cançó escollida de fons, es deixa que l'alumnat vagi lliurement per l'aula fins que s'aturi la cançó. Llavors han d'escriure en el paper d'un company que tinguin a prop un adjectiu positiu, dels apresos o de nous, que l'identifiqui. Si s'ha treballat amb anterioritat vocabulari relacionat amb habilitats (*swim, tell jokes, dance, ride the bike, play an instrument, etc.*), també es pot utilitzar en aquesta dinàmica.

El docent pot participar en aquesta activitat, cosa que té dos avantatges: el primer és que pot estar pendent del que l'alumnat escriu d'una forma més discreta. Això és important, ja que l'objectiu del joc és que cadascun dels infants rebi una imatge positiva de si mateix, objectiu que no es compliria si permetem adjectius desqualificadors, faltes de respecte, etc. El segon benefici és la possibilitat que ofereixen aquest tipus de dinàmiques de crear i enfortir vincles afectius entre el grup i el docent, que posteriorment repercutirà en un clima d'aula més bo, en un respecte més gran cap a la seva figura, i per tant en un exercici de la docència molt més gratificant i eficient.

Per assegurar que la dinàmica es fa d'una manera fluida i divertida, podem deixar en un lloc visible de l'aula el vocabulari que l'alumnat hagi d'utilitzar, així evitem les contínues demandes de traduccions de paraules, que alterarien el clima que es pretén per a la dinàmica.

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Es pot demanar a l'alumnat que cadascú dibuixi en un full una de les paraules que apareixen en l'audiovisual, i entre tots crear un abecedari de paraules positives que podem col·locar a l'aula. Aquesta proposta pot fer-se de manera contínua o fraccionada, és a dir, prenent-la com a recurs alternatiu en cas que s'acabi la tasca abans del que s'hagi programat.

TÍTOL
CREURE ÉS PODER
RECURS
<https://bit.ly/3z4NK6O>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Autoestima, empatia, presa de decisions, identificació i expressió emocional

ÀREA CURRICULAR

Educació física, educació artística

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar, identitat personal, atenció a la diversitat

EDAT RECOMANADA

De 6-8 anys

SINOPSI

Na Hannah és una abelleta que viu en un món on li han ensenyat que les abelles no poden volar per la grandària de les seves ales. Na Hannah no ho creu...

En aquest moment, per ajudar a assolir un estat d'introspecció es poden emprar músiques, mantres o exercicis de respiració i visualització.

2a fase: Visionament del curt

- Què passa a la primera part del vídeo?
- Com creis que se sent l'abelleta protagonista quan li diuen que no pot volar? Com us n'heu adonat?
- Per què se'n riuen els companys de classe, de l'abella?
- Com creis que se sent l'abella protagonista en veure que els seus companys se'n riuen? Com us n'heu adonat?

(Per a aquest moment, s'aconsella aturar el vídeo als segons 7-10 i 16-18.)

REFERENT TEÒRIC: Moltes de les nostres actituds, emocions i fites estan modelades per les nostres creences. Tenir confiança en un mateix, creure que podem assolir les nostres metes, ens impulsa a treballar de valent i a esforçar-nos per aconseguir-les, fins i tot quan no va de bracet amb el que ens ensenyen. Tots desenvolupam creences limitadores, percepcions subjectives de la realitat que obstaculitzen el creixement i desenvolupament.

RAÓ DE SER: Es proposa una activitat per connectar amb els somnis i les ambicions de l'alumnat, alhora que s'exploren algunes pors o dubtes que poden obstaculitzar la consecució de les metes.

DESENVOLUPAMENT**1a fase**

S'introdueix la temàtica comentant que es treballarà sobre els desitjos, els somnis i la persistència a complir-los. Moltes vegades sentim un poderós impuls que ens motiva a fer alguna cosa, perquè és un somni o una meta. Això no obstant, també de vegades ens desmotivam i desistim perquè creim que no ho aconseguirem, ens pot fer por o simplement ens diuen que no podem.

Demanam als alumnes si tenen algun somni o meta per complir. Dedicarem una estona a pensar en les coses amb què somiam, les que sentim molt a dins nostre.

Es permet a qui ho desitgi que comparteixi en veu alta els desitjos o somnis que tenguim. Cal generar un espai on cadascú pugui donar ales als seus somnis, on es vegin reforçats, motivats i no qüestionats.

- Què t'agradaria assolir algun dia?
- On t'agradaria arribar?
- Amb què somies?
- Quins són els teus desitjos?

Aprofundir en els camins i les emocions per assolir-los, ja que és molt important mantenir el realisme i la claredat sobre els somnis:

- Saps què has de fer per aconseguir aquesta meta?
- Algú o alguna cosa t'hi ha inspirat?
- Com et sentiràs quan ho aconsegueixis?
- Com et sents ara, mentre ho contes?

3a fase

Proposam fer servir la tècnica creativa del *collage* per visualitzar les fites individuals i que quedin plasmades. Es poden utilitzar retalls, fotografies, dibuixos, frases, textures, etc., tot el que ajudi a comunicar la idea. Proposam que el *collage* inclogui la meta, els camins possibles i les persones o situacions que creguin que poden inspirar-los o ajudar-los a aconseguir aquestes fites.

Un cop tothom hagi plasmat els seus somnis, es pot fer un «tauler de somnis» o «mapa de somnis» col·lectiu, fins i tot descobrint metes grupals.

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Es pot treballar sobre el sentiment de frustració, enuig i resignació davant els obstacles. Utilitzant un audiovisual del llibre *L'art d'emocionar-te*, es poden explorar possibles frustracions o elements que ens alleugereixen de les nostres metes i desitjos.

1. Explorar si s'han «rendit» o si s'han sentit molt frustrats davant el fet de no poder aconseguir allò que desitjaven.
2. Veure l'audiovisual *El arte de emocionarte* (<https://bit.ly/3kqzzmz>)

3. Fer l'exercici proposat:

- Examinar les possibilitats reals d'aquesta meta o desig.
- Cercar alternatives davant les fites que són realistes i possibles.
- ...

4. Conversar sobre el fet que no sempre el que desitjam es compleix, tot i que és possible. *Què hi podem fer, en aquests casos? O més ben dit, quina actitud hi podem prendre?*

ACTIVITATS RELACIONADES

- Encalçant el somni (Autoestima)

Activitat dissenyada per Carolina Israel i Sofia Mastroianni (ER Uruguai).

TÍTOL ELS COLORS DE LES FLORS

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.colou2nj5>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Empatia, Habilitats d'autoafirmació, Autoestima

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Educació artística.

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar. Atenció a la diversitat.

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

En Diego és un infant cec a qui li encarreguen a escola que faci un treball sobre els colors de les flors. Per descomptat, no ho té gens bo de fer, tot i que molts del seu voltant s'ofereixen a ajudar-lo. Així i tot, ell decideix fer-ho tot sol i investigar pel seu compte. El resultat, sens dubte, serà sorprenent.

REFERENT TEÒRIC: Autoafirmar-se significa, d'alguna manera, seguir el propi camí, encara que n'hi hagi d'altres que també siguin bons o vàlids. Per alguna raó, de vegades sentim que una determinada manera de fer les coses va més amb nosaltres, o creim que ens permetrà arribar a un resultat més bo... o, simplement, ens convenç més. I és una alternativa legítima defensar el dret a fer les coses d'aquesta manera, i no necessàriament seguint els criteris que ens marquen els altres. El resultat, en aquests casos, no només és vàlid (encara que potser no s'aconsegueix el que ens proposam), sinó que ajuda a construir l'autoestima.

RAÓ DE SER: Posar l'alumnat en la situació d'en Diego els farà pensar en com de difícil és fer la feina proposada en les seves condicions, i també valoraran l'originalitat del resultat que en Diego aconsegueix. Emfasitzar com d'important és que en Diego insistís a fer-ho «a la seva manera» permetrà que reflexionin sobre la utilitat i necessitat de l'autoafirmació.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Dinàmica «I tu... què hi faries?»

El professorat posa l'alumnat en la mateixa situació que en Diego, el protagonista del vídeo: per uns moments seran cecs i cegues. Se'ls proposa que facin una breu redacció sobre els colors de, per exemple, les flors a Mart (es pot cercar informació sobre Mart al diccionari o a Internet). El que es pretén amb aquest exercici és que siguin «cecs» com en Diego, és a dir, com que mai no han anat a Mart, no saben de quins colors són allà les flors, per la qual cosa han d'investigar, tal com ho fa en Diego en el vídeo. Però, a més de treballar l'empatia, també es persegueix la feina en autoafirmació, per això es planteja al grup classe que, individualment, i durant uns minuts, pensin com han d'investigar i què escriuran en la redacció. En un minut, cada alumne ha d'explicar què farà, com i per què. El treball de recerca el poden fer a casa, per això l'activitat en un primer moment acabaria aquí, i continuaria amb els següents punts indicats després de set dies, o bé utilitzant recursos del centre per treballar durant la mateixa jornada. En aquest darrer cas, el material l'ha de compartir tota la classe, fins i tot suggerint la possibilitat de fer grups per a la consulta i la utilització de material.

2a fase: Visionament del vídeo

Un cop tots hagin fet les seves breus redaccions i s'hagin exposat a la resta del grup, el professorat introdueix el vídeo dient:

«Alguna cosa semblant a això que us he proposat que fa-ceu, ho van proposar a un infant anomenat Diego. Ara veurem un petit vídeo de la seva història.»

Es projecta el vídeo i s'analitza en grup, assegurant-ne la comprensió (en Diego ha de fer una redacció sobre els colors de les flors que mai no ha vist). Algunes preguntes que es poden fer:

«Què creis que va pensar en Diego quan va sentir en què consistia la feina de classe que havia de fer?» (Segurament, que seria difícil, però que podria fer-ho.)

«I el seu amic? Creis que va pensar que en Diego podria fer-ho tot sol?» (Segurament, va pensar que seria impossible per a en Diego. Per això, des del primer moment li explica quins colors tenen les flors.)

«Per què pensau que en Diego somriu quan el seu amic intenta ajudar-lo?» (Valora les seves intencions, però ell ja té clar que pot fer la feina a la seva manera.)

«Recordau què va fer en Diego per investigar per al seu treball?» (Va mirar a internet, li pregunta al pare, va escoltar contes, va anar al camp i va estar molt atent als sorolls.)

«T'ha agradat la feina que ha fet en Diego al final? T'ha agradat més o menys que el dels seus companys i companyes?» (El seu enfocament és molt més original, i va seguir la seva idea fins al final. No es va limitar a copiar de l'ordinador sense entendre el que escrivia, com li va passar a l'amic que volia ajudar-lo. Va pensar que havia d'investigar pel seu compte i així ho va fer.)

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Un treball de recerca, seguint la mateixa dinàmica (cadascú decideix què cercar, on, per què), però de diferents continguts que s'hagin d'abordar des de la programació de nivell i cicle.

Se'ls dona una setmana per preparar una redacció sobre el tema plantejat a classe. Passat aquest temps, cadascú exposa a la resta la feina feta.

TÍTOL
EL QUE SENT QUE TU SENTS
AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/wh6ufr>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Empatia, identificació i expressió emocional, habilitats socials.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Llengua estrangera (Anglès)

CONTEXT ESCOLAR

Identitat personal

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Un infant xerra amb el seu germà o germana que encara no ha nascut per explicar-li algunes de les coses que es trobarà quan surti de la panxa de sa mare, i entre d'altres, li conta com se senten a casa per la crisi, perquè no s'hi sorprengui.

REFERENT TEÒRIC: L'habilitat de «llegir» les emocions d'altres persones és un dels pilars principals del que anomenam «intel·ligència emocional». En un sentit, és parlar i comprendre el llenguatge de les emocions, una cosa que en alguns alumnes es percep com una habilitat natural des de la més tendra infància i també una cosa que, en qualsevol cas, es pot desenvolupar i treballar perquè augmenti a mesura que creixen. Aquesta habilitat ens fa més humans, més capaçs de comprendre el que ens envolta, més hàbils per relacionar-nos amb les persones que tenim a prop, i amb més probabilitat de saber resoldre els problemes que ens puguem trobar. És, d'alguna manera, una garantia d'adaptació a la qual hauríem d'aspirar cada vegada més.

RAÓ DE SER: L'activitat al voltant de la qual s'organitza aquesta proposta permet una aproximació seqüencial per posar en marxa una de les habilitats associades a la intel·ligència emocional més importants: llegir les emocions en funció de signes externs i d'un exercici intern de pensar què pensa o sent qui tenim al davant. Això, en definitiva, és empatia: posar-se a la pell d'una altra persona per sentir alguna cosa del que ella sent i actuar-hi en conseqüència.

DESENVOLUPAMENT
1a fase: L'infant que veia l'invisible

«Avui començarem veient un vídeo en què un infant petit parla amb el seu germà o germana, a qui no veu perquè encara no ha nascut, per contar-li algunes coses que, tot i que tampoc les veu, les percep. És a dir, s'adona que hi són, tot i que no les veu amb els seus ulls. Us pareix estrany? Ara veurem el vídeo i l'explicarem una mica més.»

La idea és que vegin el vídeo i el comentin després, i que compreguin que, encara que el món de les emocions (allò que sentim nosaltres i nosaltres, i allò que senten altres persones) no es vegi amb els ulls, és aquí i ens dona pistes de com funciona. D'alguna manera, és com el germà o germana d'aquest nin. Està amagat dins el ventre de la mare, no es veu encara, però ell nota que és aquí: la panxeta de la mare s'ha fet més gran, es mou, li parlen de la nova incorporació a la família... No totes les coses importants es veuen amb els ulls, tot i que hi ha pistes molt importants que sí que podem veure.

Per iniciar una reflexió sobre aquest tema, es fan les preguntes següents:

- Com notam que una persona està trista? Hi ha alguna cosa que puguem veure amb els ulls i que ens doni pistes que està passant això? Com es deu sentir aquesta persona? Hi deu haver coses que li vengui de gust fer i d'altres que no? Quines?
- Com notam que una persona està alegre? Hi ha alguna cosa que puguem veure amb els ulls i que ens doni pistes que està passant això? Com es deu sentir aquesta persona? Hi deu haver coses que li vengui de gust fer i d'altres que no? Quines?
- Com notam que una persona està enfadada? Hi ha alguna cosa que puguem veure amb els ulls i que ens doni pistes que està passant això? Com es deu sentir aquesta persona? Hi deu haver coses que li vengui de gust fer i d'altres que no? Quines?

- *Com notam que una persona està avorrida? Hi ha alguna cosa que puguem veure amb els ulls i que ens doni pistes que està passant això? Com es deu sentir aquesta persona? Hi deu haver coses que li vengui de gust fer i d'altres que no? Quines?*

Això es pot fer amb algunes emocions més, per ajudar-los a identificar quins són els signes més comuns a l'hora d'identificar i d'expressar sentiments i poder captar-los i comprendre'ls una mica més. En realitat, el que l'infant fa no és tan estrany com els podria semblar. No és que sigui endeví. Simplement s'hi fixa bé i és capaç d'identificar el que senten les persones que l'envolten en una determinada situació. Això guia el seu comportament i li permet «encertar» amb més facilitat.

2a fase: Endevina, endevinalla

«L'infant que hem vist a l'anunci s'hi desfà molt bé, en això dels sentiments. Si us hi fixau bé, s'ha adonat del que senten el pare i la mare (diu que passen pena per la crisi) i també endevina que potser el seu germanet o germaneta pot preocupar-se per això, per això l'avisava i s'avança per evitar que se senti malament. El pare i la mare de l'infant s'alegren de veure com es preocupa pel nadó que ve i li demostren amb estima l'orgull que senten pel que fa. Ell i ella també s'han adonat del que ell sent. A més, l'infant proposa al bebè compartir algunes de les seves coses, perquè pensa que li agradaran, tot i que també s'adona que altres coses li costarà molt compartir-les. Us heu temut de quantes emocions hi ha en tan poc temps que dura l'anunci? El nostre dia a dia, cada minut, està ple d'emocions i és també divertit jugar a endevinar què està passant al nostre voltant a cada moment. Ara farem un joc per veure com ens va amb això de llegir les emocions i els sentiments de les persones.»

El professorat, prèviament, ha d'haver recopilat bastants imatges de persones, grans i petites, en qualsevol mena de situació: comprant al súper, abraçant altres persones, parlant, al cinema mirant una pel·li... Amb cadascuna, aquestes persones pensen i senten coses que els infants han d'intentar endevinar.

És un bon començament «endevinar» el que pensen, perquè el pensament i els sentiments solen estar relacionats. És interessant que hi participi tot l'alumnat, o quasi tot.

3a fase: Imagín què sents tu

Finalment, es tracta de dur l'exercici anterior a les seves vides diàries, a fi que es pugui generalitzar l'aprenentatge.

En rotlo, se'ls demana que contin alguna cosa que els hagi passat, que els hagi fet sentir tristesa, alegria, sorpresa, enuig, ira, etc. (preferiblement, que hagi passat el dia abans). Per exemple, «Ahir em vaig trobar un ocellat ferit al parc», o «Ahir em van regalar un conte nou», o «Ahir vaig menjar espaguetis»... (qualsevol situació és vàlida).

El resta de l'alumnat ha d'intentar «endevinar» com s'hi van sentir, en aquestes situacions (han d'aixecar la mà quan creguin reconèixer l'emoció i han de respectar el torn). Si cal, es poden fer preguntes que ajudin a «veure» el que no es veu: per exemple, «T'agraden els espaguetis? Llavors segur que estaves molt content/a» (en aquest exercici de recerca d'informació, clau en la pràctica de l'empatia, el professorat ha de fer de model, ja que a aquestes edats pot resultar complicat generar preguntes d'aquesta mena).

L'activitat acaba amb la felicitació del professorat per la feina feta i l'expressió del seu estat d'ànim («M'ha encantat el que hem fet avui. Sent molta d'alegria. Us felicit.»).

***Nota:** Aquesta activitat es pot integrar en l'assignatura de Llengua estrangera (Anglès). A través de la banda sonora de l'anunci (The Beatles, «Let it be»), es pot aprendre el significat d'aquesta expressió.

TÍTOL

WE ARE ALL DIFFERENT, WE ARE ALL GREAT!

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.co/8ma10c>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'autoafirmació

ÀREA CURRICULAR

Llengua estrangera (Anglès)

Lèxic: *animals, verbs: to fly, to dive, to climb, to play an instrument.*Continguts sintacticodiscursius: *Are you..? Can I...? I can, I can't.*

CONTEXT ESCOLAR

Bilingüisme

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

La poesia atribueix als diferents animals una sèrie de característiques i habilitats que posseeixen.

Jungle Rhyme

Monkeys can jump and climb trees
 Giraffes are tall and they eat leaves
 Parrots are colourful and they can fly
 Elephants can't but would love to try
 Turtles are green and they can swim
 Cheetahs can run and they always win
 Zebras look like horses but they are black and white
 Hippos are big and snore at night

REFERENT TEÒRIC: L'autoafirmació en societat és la capacitat d'expressar el que es desitja de forma adequada a la situació, respectant els drets propis i els dels altres. Un primer pas per desenvolupar adequades habilitats d'autoafirmació consisteix a considerar com és un mateix de manera realista, amb les seves qualitats i els seus defectes. A l'escola de vegades l'alumnat se sent reticent o empegueït a l'hora de compartir les seves preferències amb els companys, sobretot si surten de la norma. Per això, cal que el docent treballi la importància de ser sincer amb un mateix i alhora tolerant amb les realitats dels altres.

RAÓ DE SER: A partir de la lectura de la poesia de la feina amb el vocabulari sobre els animals i les seves diferents qualitats, habilitats i preferències, es pretén que l'alumnat interioritzi la idea que tots tenim qualitats, habilitats i preferències diferents, però que totes són respectables i valuoses, i per això hem de comunicar-les als altres sense vergonya.

DESENVOLUPAMENT

1a fase

Començarem demanant a l'alumnat que ens digui tots els noms d'animals que conegui en anglès. Aquest vocabulari se sol treballar en educació infantil, per la qual cosa ens asseguram començar la dinàmica amb l'alumnat en actitud positiva i receptiva, ja que coneix la resposta a la tasca que se'ls ha demanat.

Després col·locarem en un lloc visible una taula a l'eix vertical de la qual queden recollits diferents animals, i a l'horitzontal algunes accions que puguin i que no puguin fer. A més, aquesta taula ha d'incorporar una fila i una columna més per cada infant de l'aula. Més avall podeu trobar un exemple d'aquesta taula.

L'activitat que farem amb la taula consisteix a escollir algun dels animals que l'alumnat hagi anomenat i fer-los preguntes sobre les habilitats que tenen o no aquests animals: «*What can the dolphin do?, Can it climb up a tree?, Yes or no? Can it dive?, Can it fly?, Can it play an instrument?*» Ajudam l'alumnat en la comprensió de les preguntes, assenyalant a la taula l'animal i l'acció a la qual ens referim, i dibuixam un tic o una creu en funció de si pot fer l'acció o no. Formulam aquestes preguntes amb els diferents animals.

2a fase

Recitam la rima mentre assenyalam les imatges de l'animal que al·ludeix i interpretam la lletra amb gests. Un cop l'alumnat tengui més o menys controlada la lletra, ens disposam en cercle i ens demanam els uns als altres si podem fer les accions que els animals fan o si tenim les característiques que ells tenen: «J., *can you jump?*, A., *can you climb?*, S., *are you tall?*», etc.

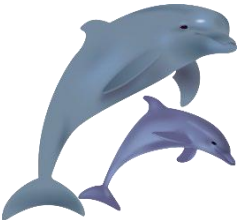
Quan tots els alumnes hagin contestat i fet alguna pregunta, el docent ha de demanar: «C., *what can you do?*», i continuarem amb una ronda en què cada alumne ha de dir alguna cosa que sap fer.

3a fase

L'alumnat ha de pensar en una característica o habilitat pròpia i escenificar-la. La resta del grup ha d'endevinar de què es tracta. El docent, al seu torn, escriurà les habilitats i el nom de l'alumne a la cel·la corresponent per posteriorment fer una activitat.

Un cop hagin acabat, organitzarem l'alumnat en assemblea i els demanarem que, d'un en un, s'acostin a la pissarra i dibuixin tics a les habilitats que puguin dur a terme. Finalment, han de dir què és el que poden fer davant els seus companys, i per això han d'emprar l'estructura «*I can ...*»

L'objectiu és acabar la sessió amb una idea molt clara: tots tenim característiques i experiències diferents i totes són valuoses i respectables. Per això, els hem d'explicar que, tal com mostra la taula, cadascú té diferents preferències i habilitats, però saber bussejar no és millor ni pitjor que saber tocar un instrument, només són destreses diferents que parteixen també dels nostres gusts o desitjos per aprendre unes coses i no unes altres. Podem acabar amb la frase que dona nom a l'activitat: «*We are all different, we are all great!*»

<i>CAN IT ...?</i>	<i>DIVE</i>	<i>CLIMB</i>	<i>FLY</i>	<i>PLAY AN INSTRUMENT</i>	<i>Habilitat escenificada per l'alumne/a</i>	<i>Habilitat escenificada per l'alumne/a</i>
						
						
						
<i>Nom de l'infant</i>						
<i>Nom de l'infant</i>						

TÍTOL
JO M'ESTIM MÉS...
AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/q8s83m>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR:

Habilitats d'autoafirmació.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura, Educació física

CONTEXT ESCOLAR

Promoció d'hàbits saludables

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

A una calculadora engegada s'aplica en el xip fotoelèctric crema bronzejadora, i s'apaga al cap de pocs segons.

REFERENT TEÒRIC: Els infants sovint s'impliquen en accions que comporten riscos pel sol fet que els altres també ho fan; suposen que l'acció col·lectiva està més legitimada que la individual. L'educador ha de tractar de mostrar-los que moltes conductes atempten contra la salut o contra els valors propis, i que no només és important adonar-se'n, sinó aprendre a distanciar-se verbalment i físicament d'aquestes situacions, però des del respecte a les eleccions dels altres.

RAÓ DE SER: En aquesta activitat, l'educador ha d'emprar com a estímul un anunci publicitari per plantejar al grup-classe les diferències entre les accions apropiades i les inapropiades davant diverses situacions. A continuació, es desenvolupa una dinàmica en què els infants han de detectar si hi ha risc en els diversos supòsits que planteja l'educador, comptant amb el *dret d'elegir* la pròpia conducta.

En una segona dinàmica s'assagen fórmules d'autoafirmació davant propostes arriscades o antisocials a partir del missatge «*jo m'estim més...*»

Un joc final «*premia*» els infants que utilitzen expressions que denoten autoafirmació, convidant-los a ser el pèndol d'un joc d'equilibri.

DESENVOLUPAMENT
1a fase

Es formulen **preguntes d'aproximació** al grup d'alumnes a propòsit de comportaments d'autoprotecció i autoafirmació:

- *Què hem de fer quan comença a ploure a bots i barals i som al carrer? I quan hi ha gel a les voravies?*
- *Si som al camp i esclata una tempesta amb llamps i trons, on hem d'anar?*
- *Quan fa molta calor, què s'ha de fer? I quan es fa de nit?*

L'educador explica als alumnes que, tot i que el que és «normal» és cuidar-se corporalment, moltes persones no ho fan; fins i tot n'hi ha que fan just el contrari del que indica la prudència. Es pregunta als alumnes si han vist situacions com les següents:

- Un dia de pluja un infant es lleva l'impermeable, trepitja bassots, es posa davall una canonada...
- Diversos infants juguen al futbol al costat de la calçada per on passen els cotxes, sense fer cas de les advertències que els fan els adults.
- Diversos infants juguen a tirar-se pedres a prop d'un gran aparador d'una botiga.
- Uns infants decideixen jugar a conillons a amagar al camp quan es fa fosc, sense dur llanternes.
- Diversos infants juguen amb una lupa enmig d'un camp sec.

Es demana als alumnes que indiquin els riscos que es corren si es fan aquestes accions.

Es demana: «*Si altres ho fan... tu ho has de fer també, encara que no ho vulguis?*»

Es recullen les opinions dels alumnes i es ressalten aquelles que reflecteixin actituds d'autoafirmació amb actituds i valors prosocials.

2a fase

S'introdueix la projecció audiovisual comentant que a continuació veuran un anunci publicitari en què una calculadora «es protegeix» del sol.

Es projecta l'anunci publicitari. L'educador pregunta als alumnes quin missatge transmet l'anunci, i completa l'explicació si escau.

A continuació es planteja una **dinàmica**: es comenta que moltes persones fan coses que els poden perjudicar a elles mateixes (com no protegir-se del sol) o als altres (com jugar a fer el gamberro). S'afegeix que nin-gú està obligat a fer el que no vol.

L'educador convida els alumnes a emprar fórmules «jo» (que permeten autoafirmar-se sense censurar els comportaments d'altres):

«Si altres actuen malament, no tens per què dir-los res, llevat que sigui amic teu. Però ells tampoc poden obligar-te a tu a fer el mateix. N'hi ha prou a començar la resposta amb la frase "jo m'estim més..." Ara ho practicarem una mica.»

L'educador demana a un infant que li digui que ell passa de posar-se crema protectora. Quan l'alumne li ho hagi dit, l'educador ha de respondre: *«jo m'estim més posar-me'n, no m'agrada cremar-me la pell»*.

A continuació, el professor ha d'instigar diversos nins amb propostes com les següents:

«Per què no vens a prendre un bany al mar? Això de les meduses és un doi!», «Descalça't com nosaltres. Patinar per en terra mola».

«Ens bevem a mitges aquesta ampolla de dos litres de refresc de taronja? A mi el gas no em fa res». «Ama-guem-nos per espantar el meu germà petit. Veuràs que riurem!»

Els alumnes han de respondre amb frases que comencin per «jo m'estim més...» Si cal, els hem d'ajudar a completar-les, o s'ha de demanar l'ajut del grup.

Un cop practicada aquesta fórmula, és important aconsellar als alumnes que davant la pressió constant d'altres facin servir «el disc ratllat» basat en la repetició, fins que l'altre es cansi de pressionar, de la frase «No, gràcies. Jo m'estim més...»

3a fase

Es proposa un **joc** que completi la dinàmica: el professor instiga un alumne com en la fase anterior. Si la resposta és prou expressiva a parer seu, l'infant ha de ser el «pèndol» del joc:

Sis infants fan un rotlo amb els genolls en terra i els braços estesos. El «pèndol» s'hi ha de situar dret enmig, amb els braços creuats sobre el pit. Se li embenen els ulls.

Sense moure els peus i adoptant una postura rígida, s'ha de balancejar cap als companys, els quals amb les palmes l'han d'empènyer suaument, dirigint-lo cap a les palmes dels altres infants, de manera que giri el seu cos (llevat de peus i cames) a l'interior del rotlo.

La sensació és molt agradable, però l'educador ha de cuidar que cap infant no es despisti i decanti els braços. Amb alumnes de sis anys el rotlo ha de ser molt estret per evitar riscos.

TÍTOL CARTA ALS REIS

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.co/tm4m20>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Identificació i expressió emocional, habilitats d'interacció, habilitats d'autoafirmació i empatia.

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura

CONTEXT ESCOLAR

Identitat personal

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

A l'anunci es demana a infants que escriguin dues cartes, una adreçada als Reis d'Orient i una altra als seus pares i mares, demanant-los el que vulguin. En la segona, la petició principal és més presència afectiva i lúdica, una cosa que, en lliurar-los-la, no els sorprengui però que els emocionï.

REFERENT TEÒRIC: Sovint, a edats primerenques, expressar necessitats amb tranquil·litat i utilitzant el llenguatge resulta complicat, cosa que els porta a seguir com a costum obtenir l'atenció plorant o cridant. Però el llenguatge constitueix una forma molt potent d'expressar, no només conceptes, sinó necessitats i mancances. Això és exactament el que fan els infants de l'anunci seleccionat per a l'activitat. Expressen de forma clara allò que volen, impressionant a qui rep la carta i permetent-los autoafirmació no només en si mateixos i mateixes, sinó en el vincle afectiu que volen mantenir amb les persones adultes.

RAÓ DE SER: La seqüència proposada pràcticament proporciona el guió del que ha de ser l'activitat. La mateixa situació es pot desenvolupar a l'aula amb el mateix objectiu: fer un exercici d'autoafirmació.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Preparant la carta als Reis

En aquest cas, en lloc de començar l'activitat pel vídeo, el deixarem per al final, de forma que serveixi per anticipar el que creim que passarà quan els grans puguin rebre les cartes que escriuran.

En aquesta primera fase, els explicam que ara començaran a escriure la carta als Reis d'Orient. És una activitat que bé pot servir, de passada, com a exercici d'expressió escrita, en un temps i una etapa en què el currículum fa especial èmfasi en l'adquisició de la lectoescriptura.

En acabar, els lliuram un sobre que poden decorar i que han de preparar a l'atenció dels Reis. Mentre fan aquesta tasca, poden dedicar uns minuts a dir en veu alta algunes de les coses que han demanat als Reis.

Es recullen les cartes i es fiquen en una capsula o en una bossa o sac per transmetre'ls la idea que es lliuraran als Reis.

2a fase: Preparant la carta al pare i a la mare

En aquesta segona fase, tal com passa en el vídeo (el professorat l'ha de veure abans de fer l'activitat), els demanam que escriguin una altra carta, però aquesta vegada dirigida al pare i la mare per demanar-los el que vulguin.

Mentre van pensant la carta i el que hi van a escriure (o bé al final, segons es percebi l'ambient de l'aula) se'ls comenta que és molt important que les persones siguem capaces de demanar aquelles coses que necessitem. De vegades el més important no són coses materials, com el que segurament hem posat a les cartes als Reis Mags, sinó d'altres que, tot i que no es poden veure o comprar, ens fan molt més feliços.

Algunes de les necessitats bàsiques que a aquestes edats pot haver-hi en relació amb els pares i mares són:

- Necessitat d'una relació afectiva estable amb ells i elles (constància en les cures, l'afecte i l'atenció).
- Necessitat de protecció física i seguretat, també en el pla emocional.

- Necessitat de ser tractat com un ésser únic, evitant comparacions o expectatives desajustades.
- Necessitat de suport i comprensió.
- Necessitat de bona relació entre el pare i la mare.

Després de deixar uns minuts perquè redactin la carta i preparin el sobre, igual que quan van confeccionar la dels Reis, es recullen i es fan les preguntes següents: *«Us imaginau quina cara faran els vostres pares i mares quan llegeixin la carta? Creis que els agradarà?»* (Si voleu, els podeu demanar, igual que en la seqüència, quina carta enviarien en cas de poder-ne enviar només una.)

3a fase: Com s'ho agafaran?

En aquesta fase es posa el vídeo introduït per aquesta pregunta: *«Voleu veure com van reaccionar altres pares i mares quan van rebre una carta semblant a la que heu escrit?»*

En acabar de veure l'anunci, s'obre un espai per al debat, de manera que l'alumnat pugui expressar què els ha semblat l'experiència d'escriure aquestes dues cartes, què pensen de la reacció que han tingut els pares i les mares del vídeo i si els agradaria que es lliuressin les seves pròpies cartes. Potser la majoria vol lliurar-la, per la qual cosa s'ha de permetre fer-ho; en cas contrari, això s'ha de respectar i no s'hi donarà més importància. Pot ser interessant que les cartes que s'hagin de lliurar vagin acompanyades d'una nota del professor o professora en què s'expliqui l'activitat feta a classe.

A causa del desconeixement de les situacions familiars particulars, s'indica que, encara que la pretensió és fer un acte d'autoafirmació que pugui arribar a terme, s'ha de tenir en compte també que no tots els entorns i les llars són igual de receptius o segures per rebre adequadament gests d'expressió de necessitats com el que es proposa, per la qual cosa, encara que no es lliuràs, l'objectiu de l'activitat estaria cobert perquè hi ha hagut una expressió verbal de necessitats.

En el cas d'assabentar-se a través de l'activitat qüestions delicades (per exemple: «Vull que els pares deixin de pegar-me»), el professor o professora ha d'actuar amb cautela i utilitzar els mitjans existents al centre educatiu per a aquests casos.

TÍTOL ACOLOREIX EL MÓN

AUDIOVISUAL

<http://hyperurl.co/n5wyia>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'interacció, empatia, identificació i expressió emocional

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura. Educació artística

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

La seqüència mostra una consecució d'escenes de relació entre persones en blanc i negre, fins que una d'elles decideix tenir un gest amable amb una altra i, com per art de màgia, l'escena s'acolorix ràpidament, convertint-la en una en què els personatges que hi apareixen estan molt més feliços i tot funciona més bé.

REFERENT TEÒRIC: L'amabilitat és un valor probablement poc en alça, atès que els valors predominants a la nostra societat passen molt més per l'individualisme, el materialisme o l'hedonisme. No obstant això, si alguna cosa fa que les relacions i els sistemes socials funcionin són els valors prosocials, amb el benentès que l'amabilitat té, sobre els qui la posen en marxa, un efecte bumerang: el bé que feim a altres persones té un efecte rebot i ens permet sentir-nos més bé.

RAÓ DE SER: La seqüència seleccionada per a aquesta activitat mostra d'una manera molt gràfica com l'amabilitat introdueix canvis en les situacions en les quals es produeix. D'alguna forma, les «acolorix», els dona vida, aporta optimisme i esperança als seus participants i sempre és un benefici personal per a qui l'engega. L'activitat suggerida els permetrà acolorir el seu propi dibuix amb un acte també propi de generositat.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Avui dibuixam en blanc i negre

L'objectiu d'aquesta fase és que l'alumnat pugui entendre i visualitzar que tenir gests amables amb altres persones marca una diferència substancial en el nostre món, en les nostres experiències, en les coses que vivim.

Per exemplificar-ho d'una manera gràfica i crear una associació amb el recurs gràfic amb què es treballarà, es demana a l'alumnat que faci un dibuix d'una situació qualsevol, la que vulguin, amb dues condicions:

- La primera condició és que ells i elles no hi poden sortir. No hi ha traves o limitacions pel que fa al contingut del dibuix: pot ser una cosa imaginada, una cosa bonica o lletja, pot ser una imatge que recorden d'una pel·lícula, un dibuix animat...
- La segona és que no poden acolorir-lo encara (això es farà en una altra fase, previ compliment d'un altre requisit).

Quan hagin acabat el dibuix, poden compartir-se amb la classe en una roda ràpida de participacions.

2a fase: L'amabilitat en acció

En aquest moment es posa el vídeo seleccionat. S'hi parteix d'una sèrie d'imatges en blanc i negre que comencen a tonyir-se de color quan algun dels personatges té un gest amable o generós amb una altra persona. L'efecte, a més, és contagiós, ja que no afecta només les dues persones implicades directament, sinó que les que hi ha al voltant d'alguna manera es beneficien també del canvi en la situació (aquesta informació no se'ls ha de donar, es tracta que sigui el mateix alumnat qui endevini el que passa: les persones han estat amables unes amb altres, i per això hi ha aparegut el color).

Es tracta també que identifiquin i comentin quins són els gests concrets d'amabilitat que es reflecteixen en la seqüència (s'ha de comentar que els efectes de l'amabilitat no només són per a qui rep el gest: les persones presents també en gaudeixen, cosa que genera un clima agradable). Quan som persones amables, tot canvia al nostre voltant. Fins i tot quan tenim un acte generós amb algú que no sap apreciar-lo, podem sentir orgull d'haver estat capaços de fer alguna cosa bona per a aquest. La seva reacció no treu valor al nostre gest i ens ajuda a millorar la nostra capacitat per viure en societat i ser feliços. Encara més, quan mostrem generositat cap a altres persones, aquestes també poden animar-se a ser-ho, amb la qual cosa es produeix el que anomenem una «cadena de favors», una espècie d'efecte dominó de l'amabilitat.

3a fase: Acoloresc el meu món d'amabilitat

Ara arriba el moment de completar els dibuixos. Ho han de fer seguint dos passos:

- S'han d'incloure en el dibuix que han fet abans, però fent alguna cosa amable per algú o alguna cosa. Per exemple, si han dibuixat un conill, poden dibuixar-se donant-li una pastanaga, o raspallant-li els cabells, o abraçant-lo. Si han dibuixat un parc, poden dibuixar-se deixant el poal i la pala a un altre infant. Si han dibuixat el pare o la mare parlant pel mòbil, poden dibuixar-se portant-los un got d'aigua o abaixant el volum del televisor.
- Una vegada que s'han dibuixat en un acte de generositat, ja poden acolorir el dibuix. És difícil identificar un dibuix fosc amb un moment de felicitat. Els gests d'amabilitat fan que les persones ens sentim més feliços, per això sembla que té més sentit convertir el dibuix en un que tenguí color, que reflecteixi l'estat d'ànim dels personatges després de donar o rebre un gest d'amabilitat.

Finalment, l'alumnat ha de mostrar el seu dibuix a la resta de la classe fent una breu explicació del que hi passa (quin és el seu gest amable, com se senten les persones del voltant perquè el seu dibuix ara té color i no és en blanc i negre, etc.). S'han de reforçar els gests que han recollit en els dibuixos i se'ls ha d'animar que els traslladin a la seva vida quotidiana.

TÍTOL
SCAPE ROOM
RECURS AUDIOVISUAL
<https://bit.ly/2VkPxpA>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'interacció, identificació i expressió emocional, empatia, autoestima, creativitat

ÀREA CURRICULAR

Educació física

CONTEXT ESCOLAR

Transició entre etapes, identitat personal, convivència escolar, atenció a la diversitat, pla matemàtic.

EDAT RECOMANADA

5-7 anys

SINOPSI

Aquest curt presenta la importància del treball en equip. Si tots els membres d'un equip estan compromesos, els resultats que s'obtenen són millors. El treball en equip pot aconseguir importants canvis.

REFERENT TEÒRIC: A treballar en equip i en col·laboració s'hi ha d'aprendre des d'edats primerenques. Aporta una infinitat de beneficis, tant a l'etapa escolar com en el dia a dia de l'entorn més proper.

Col·laborar i treballar en equip proporciona els avantatges següents:

- Relacions positives: afavoreix la responsabilitat i el compromís amb els altres.
- Relacions socials: afavoreix l'empatia i ajuda a comprendre i a conèixer més bé les persones.
- Aprendre a aprendre: a través de la interacció amb els seus companys, l'alumnat es construeix el seu propi coneixement.
- Autoestima, motivació i interès: afavoreix l'autonomia i la responsabilitat.

RAÓ DE SER: Amb aquesta activitat es pretén que l'alumnat de 5 anys i de 1r de primària, a través d'un joc d'aventura, treballi en equip i col·labori amb els seus iguals, en què el respecte sigui un dels elements principals.

La dinàmica d'aquesta activitat es desenvolupa mitjançant un joc d'escapada (*scape room*), és a dir, un joc d'aventura físic i mental en el qual s'han de superar una sèrie de proves per aconseguir completar el joc. Aquesta activitat aprofita l'entorn d'aprenentatge creatiu creat per obtenir beneficis en relació amb el procés d'ensenyament-aprenentatge, ja que afavoreix la curiositat de l'alumnat cap al context i els enigmes creats. Ambdós docents (infantil i primària), juntament amb altres docents del centre (per exemple, d'educació física o de música, entre d'altres) han de treballar en coordinació perquè l'activitat interessant sigui tan gratificant i satisfactòria com sigui possible.

L'objectiu principal és conèixer els nous espais als quals s'enfrontarà l'alumnat de cinc anys el pròxim curs, amb ajuda d'uns experts: l'alumnat de 1r d'educació primària. D'altra banda, un altre objectiu que s'hi pretén desenvolupar és resoldre una sèrie de proves que fomentaran el desenvolupament integral de cada infant.

DESENVOLUPAMENT
1a fase: Treball en equip

S'ajunten les aules (infantil i primària) en un espai, el qual ha de ser conegut per tothom i on se'ls pugui projectar un audiovisual.

A continuació, es projectarà el curt *Treball en equip: pingüins, formigues, crancs*. Es pretén que els infants s'identifiquin amb els protagonistes i sàpiguen valorar que treballar en conjunt afavoreix molts aspectes de la vida.

- És important treballar en equip?
- Com s'ajuden els personatges del curt?
- Vosaltres també treballau en equip? Us agrada? Què hi apreneu?
- ...

Aquestes preguntes són orientatives.

Així mateix, es pretén facilitar les primeres preses de contacte entre l'alumnat d'ambdues aules.

2a fase: La capsa misteriosa

El docent d'ambdues classes comença la classe a la seva aula com ho fa habitualment. S'ha d'encarregar a una tercera persona que faci un recorregut tocant a la porta de cadascuna de les aules d'infantil i deixant-hi un paquet al davant. S'hi pretén promoure les emocions davant el desconegut, la sorpresa i l'inesperat.

Cada paquet ha d'anar acompanyat d'una nota per a l'alumnat de cinc anys o per a l'alumnat de primer de primària, depenent de l'aula.

Salutacions,

Sabem que l'any que ve viureu un canvi important a la vostra vida i, per això, heu de complir una missió:

Al pati dels més grans, per culpa d'un ensurt, s'han quedat atrapats tots els infants de primer de primària. Perquè l'any que ve puguem ser-hi vosaltres haureu d'anar a alliberar-los. Això sí, un cop fet això, amb la seva ajuda haureu de completar una sèrie de proves.

Si aconseguim superar-les totes, estareu totalment preparats per afrontar el nou curs.

Bona sort!

Exemple d'una nota per a l'aula d'infantil. Creació pròpia.

Salutacions,

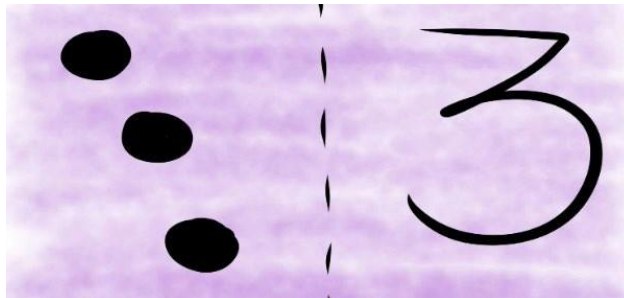
Sabem que aquest és el vostre primer any de primària, i, per això, us proposam una missió: heu d'ajudar els alumnes de cinc anys a superar una sèrie de proves perquè puguin passar de curs.

Al vostre pati, heu de fingir que estau atrapats i que els vostres salvadors (alumnes de cinc anys) venen a rescatar-vos perquè puguem completar totes les proves plegats.

Moltes gràcies!

Exemple d'una nota per a l'aula de primer d'educació primària

A cada paquet hi ha d'haver una carta partida per la meitat, de manera que una part de la carta estarà destinada per a l'alumnat d'infantil i l'altra per a l'alumnat de primària. Ha de tenir les característiques següents: un color (és a dir, hi ha un color diferent en funció dels equips que es creïn), i a una part ha d'haver-hi una sèrie de punts i a l'altra el número corresponent a aquests. Per tant, l'alumnat d'infantil tindrà la part de la carta amb punts i el de primària la grafia del número.

Creació pròpia

D'altra banda, hi ha d'haver una calaixera que simuli un compte enrere, el qual donarà lloc al començament de la dinàmica.

3a fase: Que comenci el joc!

Cadascun dels infants de primària s'han de situar per diferents llocs del pati amb el seu tros de carta enganxat a l'esquena. Al seu torn, l'alumnat d'infantil ha d'anar a trobar-los. Els infants, amb el seu tros de carta a la mà, hauran de cercar el nin o la nina que tenguin el tros de carta corresponent al seu.

Quan tots els infants estiguin emparellats, han de trobar la prova següent al revers de la carta, en forma d'endevinalla:

*Som en terra, tothom em trepitja. De vegades
s'hi xuta una pilota o s'hi juga a pic-i-pala.
Uns corren, d'altres salten. Si saps qui som, no
et donaré cap PISTA.*

La pista esportiva

L'endevinalla exposada és un exemple. Creació pròpia.

Un cop l'han localitzada, han de cercar per parelles una carta del mateix color que la que conforma el seu equip, en la qual trobaran impresa una paraula, una lletra, etc. (el que correspongui, ja que la unió de cadascuna de les cartes d'aquesta part de l'activitat al final de tota la dinàmica ha de tenir un significat) i una petita silueta de quina és la pròxima destinació.

Creació pròpia

A la nova ubicació, es pretén que completin un jeroglífic, la qual cosa farà que els porti a la següent destinació, l'aula de música.

On trobareu la pista següent?

Creació pròpia

A l'aula de música, els docents han de crear seqüències rítmiques i melòdiques amb el propi cos i la pròpia veu, els infants hauran de memoritzar-les i interpretar-les.

Exemple:

*Mamballetes-mamballetes-(Ooh-Ooh)-trepitjar-
mamballetes-mamballetes-(Aah-Aah)-petar dits.*

Exemple de seqüència melòdica-rítmica. Creació pròpia.

Una vegada feta aquesta activitat, se'ls ha de lliurar un mapa amb la ruta que han de fer per arribar a la destinació final. Es pretén que arribin a la que serà la seva aula l'any que ve. Un cop allà, en gran grup, els infants han de resoldre què amaga la unió de totes les cartes que han trobat a la pista del pati.

Exemple:

*Els camins nous de vegades fan molts revolts i sotracs,
però l'important és seguir endavant: creant, creixent,
equivocant-nos, emocionant-nos... BENVINGUTS!*

La frase pot quedar exposada a ambdues aules, és a dir, a l'aula que serà ocupada per l'alumnat de cinc anys d'educació infantil l'any que ve i, alhora, a l'aula actual. S'hi pretén suscitar motivació i activar el record de les situacions reals viscudes que hagin estat significatives per a ells i elles.

Com a premi final, a cada infant d'educació primària se li ha de lliurar una medalla, la qual representarà la gratitud que se'ls atorga per haver estat bons guies i per haver ajudat tant, a través d'aquesta dinàmica, els infants més petits.

D'altra banda, als infants d'educació infantil se'ls ha de lliurar, a cadascun, una clau (ex. en forma de clauer), la qual simbolitzarà l'obertura al seu nou futur acadèmic.

Activitat dissenyada per Blanca Sañudo Mena, alumna del Màster de Recerca i Innovació en Contexts Educatius (Universitat de Cantàbria).

TÍTOL
T'HAS DE BANYAR
AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/wvgicl>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'interacció

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

El grup d'amics del gosset Dougall fa estona que noten una olor horrible que va i torna. Quan s'adonen que és el mateix Dougall el que put, decideixen dir-li-ho.

REFERENT TEÒRIC: Entre amics i amigues no tots els intercanvis verbals són positius i fàcils. De fet, en les bones amistats, un dels grans obstacles que de vegades s'ha de resoldre és el que té a veure amb el fet de saber fer crítiques constructives, que permetin cercar alternatives a la situació que no ens agrada sense fer mal als altres.

RAÓ DE SER: A partir de la seqüència seleccionada, l'alumnat ha de descobrir que tot sovint cal dir coses als altres que potser no els agraden, fins i tot tenint raó, però que així i tot és necessari dir-les de manera correcta. Han de poder reflexionar sobre les causes que fan que de vegades les crítiques no siguin ben rebudes i practicar la manera de fer-les en la dinàmica final que es planteja.

DESENVOLUPAMENT
1a fase: Visionament del vídeo

Es projecta la seqüència seleccionada i en acabar s'obre un petit debat sobre com els amics i amigues d'en Dougall li han dit que s'ha de banyar.

Es pot orientar el raonament amb algunes preguntes com les següents:

- «Us sembla que han actuat bé els amics i les amigues d'en Dougall?» (Sí, tot i que al final no són gaire suaus amb ell i s'enfaden.)
- «Troba que es preocupen per ell quan li diuen que s'ha de banyar?» (Sí, perquè volen dir-li-ho de la millor manera possible.)
- «O potser volen fer-li mal o que se senti malament?» (No ho fan per fer-li mal, sinó pel seu bé, i estan intentant que no li sent malament.)
- «Per què creis que al final els amics i les amigues d'en Dougall semblen una mica enfadats i enfadades?» (Perquè ell no accepta la crítica, tot i que tenen raó.)

2a fase: Dinàmica «On és l'errada?»

«En el vídeo que hem vist que, tot i que els amics i les amigues d'en Dougall intenten convèncer-lo que es banyi, no ho aconsegueixen. Fins i tot s'han d'enfadar una mica per veure si així poden fer-li veure que put. De vegades pot passar-nos una cosa semblant amb els nostres amics i amigues: volem que alguna cosa canviï, però no sabem com dir-ho per aconseguir-ho. Dir a altres persones coses que no ens agraden sempre és difícil, perquè cal anar ben alerta de no fer-los mal i, així i tot, pot ser que no s'ho prenguin bé. A veure si descobriu les fallades que s'han comès en el vídeo, perquè, creis que es podria haver dit d'una altra manera?» (Se'ls torna a posar el vídeo, fent esment de la necessitat de parar atenció, per després comentar a classe el que hagin observat, que el professor o la professora anotarà anotat a la pissarra).

Altres maneres de dir-li a en Dougall que es renti:

No sent tan directa. La nena li ho diu massa prest. Per ventura és més interessant començar a parlar d'una altra cosa i després, suaument, comentar-li que fa una mica de pudor.

- Explicar-li per què creuen que és ell qui put.

- Comentar-li com és d'agradable fer bona olor, i dir-li com ho pot aconseguir (amb perfums, sabons, etc.).
- Oferir-li ajuda per banyar-se i mostrar-li que és agradable: «Va, Dougall, ja veuràs que divertit serà banyar-nos plegats».

Tot seguit es plantegen una sèrie de crítiques no constructives que poden completar l'exercici, ja que tot el grup ha d'indicar l'error comès i una alternativa possible:

- «*Eres un pesat per dir tota l'estona que vols jugar al futbol*» (Error: usar etiquetes o insults per expressar allò que no ens agrada de la persona. L'alternativa: «Quan dius tota l'estona que vols jugar a futbol em cans de dir-te que no. No insisteixis més».)
- «*Que és de lleig, aquest dibuix*» (Error: és la seva opinió, però la diu com si fos una gran veritat. A altres pot agradar-los. Alternativa: «A mi no m'agrada gaire aquest dibuix, però només és la meva opinió».)
- «*Podies haver jugat molt millor*» –però ho diu davant tots els de l'equip (Error: fer la crítica en públic, davant de la resta de l'equip. L'alternativa: escollir un moment en què la persona estigui sola.)
- «*No fas res ben fet, a veure si te n'adones*» (Error: critica tot i no proposa res. Només vol fer mal per la forma de dir-ho. Denota empipament. Alternativa: quan s'aconsegueixi un nivell adequat de tranquil·litat se li ha de dir com fer les coses. Se li pot proposar algun canvi dient-li: «Què et sembla si la pròxima vegada...?») »

En les reflexions finals, abans de passar a la fase següent, se'ls explica que el més important és procurar sempre que a l'altra persona no li faci mal el que deim.

«Les coses es poden proposar de moltes maneres, i l'important és sempre cuidar les persones. Els amics i les amigues són més importants que el canvi que volem que facin, però sovint pot ser que es diguin les coses bé i l'altra persona pugui prendre-s'ho malament. En aquests casos, hem de deixar que els espassi.»

3a fase: Dinàmica «El criticaire»

Un infant del grup (el professorat, en funció de les característiques concretes existents a la classe, triarà la persona idònia) adopta el rol de criticaire, que consisteix a llançar una crítica a un altre o una altra esperant una resposta adequada (com que aquesta tasca pot ser molt complexa, l'educador els ha d'ajudar dient-los a cau d'orella a cadascú el que han de dir).

Exemples possibles:

«No m'agrada gens la teva samarreta. A veure si te la canvies.» Davant d'això, la persona al·ludida pot respondre dient «Doncs a mi m'encanta».

«Jugues molt malament al futbol, a veure si estàs més atent quan et passi la pilota.» La possible resposta pot ser: «Potser millor no som gaire bona amb el futbol, però sí amb altres coses. Intentaré estar més atenta la pròxima vegada».

És fonamental que el professorat tengui en compte els aspectes següents:

- Ha d'avisar abans d'iniciar l'activitat que les crítiques que s'han de fer en el joc són mentida i només exemples, per evitar ferir susceptibilitats.
- Després de cada participació, d'alabar allò que s'ha fet bé i matisar el que sigui millorable.
- Ha d'aportar contingut teòric oportunament com a conclusió davant els exemples especialment interessants. Per exemple, en els anteriors, pot recordar que «a les persones no se les ha d'insultar», «dir les coses malament no ens dona la raó», «Cuidar les persones és el més important», «Quan l'altre té raó hem de reconèixer-ho, però demanar-li que ens ho digui d'una altra manera», etc.
- Proposar crítiques que estiguin mal plantejades, però també d'altres que estiguin bé perquè els infants entenguin que les crítiques no han de rebutjar-se sense més ni més, sinó ser considerades amb interès i desig de canvi en algunes ocasions.

INFORMACIÓ PER AL PROFESSORAT

Una crítica constructiva i no agressiva ha de contenir els punts següents:

- Descriure objectivament el que ha ocorregut, el que no ens ha agradat. Per exemple, «Quan li passes la pilota sempre a en Pere...»
- Expressar el nostre malestar. De vegades no cal saber exactament què sentim. Simplement «...em sent malament...»
- Proposar un canvi. La crítica que no aporta suggeriments o alternatives no és constructiva, sinó que només fa mal, sense més ni més. Exemple: «Per què no em passes la pilota la pròxima vegada que vegis que estic tot sol?»

TÍTOL

JO NO HE ESTAT

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'oposició assertiva

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar. Programes de prevenció: assetjament escolar.

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Un alumne amb fama de trapella i problemàtic es veu involucrat en un problema de disciplina en què resulta totalment innocent, decideix parlar amb la professora per dir-li la veritat de si mateix respecte de la situació que va originar el conflicte. La mestra opta per creure'l.

«Era un calorós dia d'estiu. Quedaven poques setmanes per a les vacances, però tant els infants com els professors estaven ja cansats de tants dies de classe. Els nins desitjaven sortir al pati perquè l'aula era massa calenta i el sol entrava per les finestres encalentint tot el que hi havia al seu abast.

En Màrius era l'infant més esvalotador de la classe. Quan estava nirviós es portava molt malament, i feia que els professors el castigassin o el renyassin. Ell sabia que ho feia malament, però era tan difícil contenir-se!

Un matí, la mestra de Llengua explicava quan es feia servir la hac i quan no; tots semblaven avorrits i cansats. En Màrius gairebé s'adormia, però feia esforços per atendre. Tot i això, en un moment en què la professora estava d'esquena, un infant va llançar a la pissarra una pilota de paper, que prèviament havia mastegat. Quasi va pegar a la mestra a l'esquena.

Tots els infants s'hi van sorprendre i es van espantar, però ningú sabia qui era el culpable. La mestra es va adonar que «la broma» provenia de les files de darrere, a prop d'on seia en Màrius. Lògicament, es va enfadar molt i va demanar que el responsable de la insensatesa digués el seu nom; no obstant això, ningú va parlar.

La mestra va donar de termini fins després del pati perquè el culpable ho confessàs. Els infants, en acabar la classe, van sortir al pati. En Màrius sabia que les sospites recaurien sobre ell, perquè era un alumne entrema-liat.

Aquesta vegada no havia estat ell, però! Pensava que, tot i això, al final li carregarien el mort. No s'hi va conformar; va reunir els infants que ocupaven les darreres files de la classe i els va dir:

—Jo no he estat. No sé de qui és la culpa, però no és just que em castiguin a mi.

Els altres van quedar callats. En Màrius va dir que dir la veritat no era ser cueta, així que es va acostar a la professora i li va dir sincerament:

—Jo no he estat, aquest cop, mestra. Sé que moltes de vegades no em port bé, però avui mirava d'atendre, i la bolleta de paper no l'he tirada jo.

La mestra el va mirar als ulls i li va dir:

-Et crec, Màrius. Ets una mica burot, però sincer. Oblidaré el tema.

En Màrius es va sentir orgullós de si mateix. Ser sincer pagava la pena! I dir la veritat també.

Jo no he estat

Conte per al Banc d'Eines. Autor: Luis Salarich.

REFERENT TEÒRIC: En el context escolar subjeu un principi completament injust i de tall antisocial: passi el que passi, a qui se sincera davant un professor se'l considera un cueta i se'l qualifica de delator.

L'oposició assertiva és un recurs de comunicació que es pot posar en pràctica per rompre aquesta pràctica, de manera que permet a l'infant assumir el resultat de les seves accions i alhora rebutjar públicament tot allò que s'esdevingui del qual no és responsable.

RAÓ DE SER: Utilitzant un conte, l'educador ajuda els alumnes a comprendre que dir la veritat no és sinònim de delació; ans al contrari, és signe de valentia.

En una dinàmica posterior, l'educador ha d'il·lustrar aquest principi amb preguntes-cas, l'objectiu de les quals és conscienciar els infants que la veritat és un valor que prima sobre qualsevol pacte de silenci. L'estructura de la dinàmica es basa en plantejaments propers als dilemes morals, en els quals s'enfronten diferents valors que són incompatibles entre si en situacions de la vida real.

DESENVOLUPAMENT

1a fase

S'inicia l'activitat fent un comentari i formulant **preguntes d'aproximació**:

«A l'escola de vegades s'acusa algú d'una cosa que no ha fet. Si tu saps què ha passat i calles, alguna cosa dolenta li passarà a algú que no té culpa de res. Dir la veritat a un professor és ser valent, encara que alguns diguin que això és cuar-se.

Si un infant riu quan el professor està d'esquena i t'acusa a tu, però tu no has estat, calles o hi dius alguna cosa?

- *Si a un amic teu l'han castigat per culpa teva, reconeixes la veritat?*
- *Si un amic teu ha trencat un vidre i ningú se'n confessa culpable, diries alguna cosa al teu amic?*
- *Si et proposen que no diguis res, encara que hagis estat testimoni d'una injustícia, com rebutjaries l'oferta?*
- *Si t'amenacen de pegar-te perquè no vols participar en un engany com els que s'han descrit, què fas, pegar als qui t'han provocat, o marxar tranquil·lament, sabent que fas el que et sembla més just?*

Es passa a la narració del conte. Preguntes per a un col·loqui inicial:

- *Fa bé o malament, l'infant quan parla amb la mestra per dir-li la veritat?*
- *Si t'acusen d'alguna cosa que no has fet i saps de qui en va ser la culpa, què faries?*
- *Si t'acusen de cueta per dir la veritat, et venges pegant als qui t'acusen, o decideixes pensar que no paga la pena, no en fas cas i t'ajuntes amb altres?*

2a fase

Es desenvolupa una **dinàmica** a partir de preguntes-cas. L'educador divideix el grup d'alumnes en equips de tres infants, amb la instrucció de dialogar entre si i respondre a les qüestions següents:

- El teu millor amic et diu que ha trencat un pitxer d'aigua del menjador, i et demana que no diguis res a ningú, perquè pensaran que ha estat un nin d'infantil. Què hi faries? Diries alguna cosa al teu amic? Parlaries amb un adult? Si prens aquesta darrera decisió, tot sabent que et pot causar problemes amb el teu amic, et baralles amb ell o t'estimes més dir-li que no vols problemes i abandones la seva companyia?
- El teu germà petit et conta que un nin de la seva classe es burla cada dia d'ell, però et demana que no en diguis res perquè té por que després li peguin. Hi faries alguna cosa? Per què creus que val més no tornar-te amb insults o amenaces? [Pregunta per a alumnes de 7 a 8 anys.]
- A un alumne nou de la teva classe li han pres una regla. Tu saps qui ha estat. En diries alguna cosa al «culpable»? I si qui li ha pres la regla és amic teu? Paga la pena barallar-se, o val més partir, després de deixar clar al teu amic que és millor ser just que no còmplice d'una injustícia? [Pregunta per a alumnes de 7 a 8.]

Es procedeix llavors a una posada en comú. L'educador, com que es tracta de dilemes morals, no imposa cap solució i permet als infants expressar els seus sentiments i opinions. Ara bé, pot servir de contrapunt davant aquelles aportacions de tall clarament antisocial.

Es conclou l'activitat assenyalant que és molt important ser justs, encara que l'amistat pugui veure's temporalment dançada. S'il·lustra aquest principi amb alguns dels exemples treballats en la fase anterior. L'educador ha d'emfatitzar els avantatges de defensar-se (oposar-se al que et diuen o demanen) sense agredir, sigui quina sigui la forma:

- Dir el que penses sense témer-ne les conseqüències.
- Renunciar a defensar-te físicament.
- Marxar, anar-te'n amb altres.
- Ignorar els insults perquè saps que tens raó.
- Acudir a un adult.
- Ajuntar-te amb altres companys.

TÍTOL
MERESC RESPECTE!
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Habilitats d'oposició assertiva

ÀREA CURRICULAR

Llengua catalana i literatura

CONTEXT ESCOLAR

Pla lector. Programes de prevenció: assetjament escolar.

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Un moix espantat s'ajunta amb una guineu que li ensenya la importància de fer-se respectar. El moix supera la por i sap enfrontar-se a les burles d'altres animals. Quan un os i un conill el volen atacar, la fortuna somriu al moix i una sèrie de casualitats el fan semblar un rival ferotge, i així aconsegueix que els seus enemics fugin. Des d'aleshores, el moix és respectat per tots i viu feliç al bosc.

En un poble remot d'un llunyà país, un moix de carrer patia les burles de tothom. Els animals domèstics, com cans, llo-ros, canaris... i fins i tot els altres moixos!, se'n reien i li de-ien:

—On vas, mort de gana? Segur que a cercar menjar als fems! On dormiràs? Segur que al mateix poal dels fems!

El moix de carrer feia com si no ho sentís, però per dins li feien mal tantes burles. Quan passava per un corral, els galls i les gallines el feien fora amb cops de bec:

—Moix estúpid i rodamon. Fes feina, com nosaltres, en comptes de fer nosa. Fora d'aquí!

Fart de tots, en Moix va fugir del poble i es va refugiar al bosc. Però la seva tortura va continuar: des dels cucs més petits fins als elefants gegants, tothom el deixava de banda:

—Què fa un moix en un bosc? Torna al poble o ho pagaràs!

Al final, el pobre moix poruc es va amagar dins un tronc buit. «Per què m'insulten i m'encalcen? Jo no els he fet res! No ho entenc».

Es va esdevenir que un matí una guineu curiosa va des-cobrir l'amagatall d'en Moix, i es va endur una sorpresa.

—Què fas aquí, moix? Estàs tremolant de por. Què et passa? —li va preguntar.

El moix li va contar la seva trista història. La guineu, que com tothom sap és un animal molt llest, el va escoltar atentament. Quan en Moix va haver acabat, la guineu el va mirar amb llàstima i li va dir:

—Ai, amic! A la vida, i encara més en un bosc, si vols so-breviure has d'ensenyar als altres que et respectin. Si no, acabaràs fent de menjar de qualsevol.

En Moix es va adonar de com era d'important això del «respecte». Però ell no era gros com els hipopòtams, ni ràpid com els cérvols. Tampoc era feroç com el lleó, ni astut com la mateixa guineu. Llavors, què podia fer-hi? La guineu li va dir:

-Casa't amb mi.

Al principi, el moix va dubtar. Quina classe de fills tindrien? Mig d'un i mig de l'altra? A més, gairebé no es coneixien. I si un dia la guineu tenia gana i decidia empassolar-se'l? Tot i això, la guineu semblava sincera i afectuosa. Així que es van casar.

La guineu caçava i el moix s'ocupava de netejar el nou re-fugi. Fins que una nit van parlar tots dos molt seriosament:

—Moix, això no pot continuar així. Has de sortir.

—Però... em menjaran! A penes som una mica àgil, però no corr gaire ni tenc ullals forts. Ni tan sols sé rugir per espantar ningú. El meu miol ridícul no em protegirà —va dir en Moix, desesperat.

—No t'has d'empeguir de ser com ets, Moix. N'hi ha prou que aprenguis una mica de la meva astúcia i deixis de tenir por. Jo te n'ensenyaré.

A poc a poc, aprenent de la guineu, el moix va anar oblidant els seus antics temors, i quan es trobava amb animals de la seva mida que s'acostaven amb males intencions, tot el pèl se li eriçava, bufava i miolava:

—Fora d'aquí, o us en penedireu!

La guineu estava molt satisfeta dels progressos d'en Moix, i com a premi li va regalar un suculent tros de bou. Després se'n va anar a caçar. En un clar del bosc, la guineu es va trobar amb un os enorme i un conill desvergonyit, que li van dir en to de burla:

—Ens hem assabentat que t'has casat amb un moix miserable. Vaja, quin matrimoni! Si aqueix vulgar animaletxo no serveix per a res!

—Anau ben errats. En Moix és molt valent i fer. Anau-hi alerta! —va dir la guineu, girant coa. L'os li va dir al conill:

—Fer? No podrà amb un animal de la meua mida.

—Ni amb la meua agilitat i rapidesa —va dir el conill. Així que van decidir fer-li una visita.

Quan van arribar al cau, el moix assaboria els darrers trossos de bou, i deia en veu alta:

—Vull més bou. Molt més! Em menjaria un búfal sencer!

Espantat, l'os va pujar a un arbre, i el conill es va amagar sota un caramull de llenya. De sobte, entre la llenya va sortir un ratolinet. En veure'l, en Moix va començar a encalçar-lo, mentre mostrava les dents petites i esmolades.

El conill va fugir espantat pensant que venia per ell, i l'os, en abocar-s'hi el cap, va perdre l'equilibri i va caure estrepitosament a terra. També va fugir, ranquejant i grunyint. Els dos fugitius van contar als altres animals com de terrible podia arribar a ser el moix.

D'ençà d'aquell dia, cap animal es va burlar ni va atacar en Moix. Tots el respectaven. Fins i tot el terrible tigre i la perillosa serp van preferir fer-se'n amics que no enfrontar-se a un rival tan poderós.

[Adaptació d'una rondalla russa]

REFERENT TEÒRIC: Arran d'aquest relat, el docent pot treballar amb els infants l'assertivitat, clau en l'aprenentatge d'habilitats d'oposició. Exigir respecte per part dels altres és un dret i també una necessitat per sobreviure en un món on els abusos són freqüents.

Resulta essencial que els infants discriminin entre comportaments aliens que suposen una provocació, d'altres en què no hi ha cap intenció de fer mal o d'ofendre, per aprendre a modular la seva resposta (que en cap cas no ha de ser agressiva).

RAÓ DE SER: L'educador, a partir de la narració d'un conte, planteja supòsits en els quals hi ha una intenció provocadora o, per contra, resulten accidentals, per explorar les reaccions habituals amb què hi solen respondre.

En una dinàmica s'exposen situacions quotidianes de la vida dels infants i reaccions adaptades o desadaptades, i es demana als alumnes que es pronunciïn sobre l'adequació o la inadequació de diferents maneres de reaccionar.

DESENVOLUPAMENT

1a fase

Després de llegir el relat, i amb els aclariments oportuns sobre el significat d'algunes paraules, el professor ha d'adreçar preguntes emocionals als alumnes per generar un clima adequat de participació i centrar els diàlegs al voltant de l'autoafirmació assertiva:

- *Al conte, qui és que té por? Qui són els més forts? Qui són els més llests?*
- *En alguna ocasió s'han ficat amb tu? Si vols, conta-ho: què va passar? Què vas fer?*
- *Com aconseguir el moix fer-se respectar?*
- *Com reacciona el moix quan l'ataquen els altres animals del bosc?*

2a fase

Es planteja l'estudi de casos següent:

Imaginau que un de vosaltres rep una empenta sense mala intenció per part d'un company mentre jugau tots al futbol. L'han atacat? S'ha de defensar?

A partir de les respostes dels infants, el docent ha d'explicar que els petits contactes físics no són un «atac», per bé que molestin o facin una mica de mal. El que cal fer és demanar que vagin més alerta la pròxima vegada. Molts cops, quan ens diuen o fan alguna cosa que ens ofèn, en comptes d'enfrontar-nos físicament, el més adequat és abandonar l'escenari (anar-se'n). Potser és la millor manera de salvar la dignitat sense ferir els sentiments dels altres.

Es planteja un segon cas. Els infants parlaran entre si, i quan ho hagin anotat (o pensat i arribat a una conclusió si encara no dominen l'escriptura), han d'aixecar la mà per demanar el torn de paraula:

Un company de classe et demana un retolador que t'acaben de regalar. Quan li demanes que te'l torni, et diu que no, que l'hi has regalat. Tria una d'aquestes tres possibilitats i explica per què:

- *L'hi prens per la força.*
- *Li demanes que et doni a canvi cinc euros.*
- *Li dius que no és ver, que te'l torni o hauràs de dir-ho al tutor.*

Després de la posada en comú, el professor ha d'explicar que prendre per la força un objecte a un altre té els seus riscos, encara que es tengui la raó: es pot fer mal a l'altre, fer-se'n un mateix o totes dues coses. Demanar diners a canvi tampoc sembla gaire positiu, perquè l'altre pot negar-s'hi, i té dret de no «pagar un preu»: una mala acció d'un no s'arregla amb una altra mala acció de l'altre. La tercera opció, raonar i advertir que s'acudirà a un adult, sembla la més raonable.

Com a conclusió d'aquest cas, l'educador explica clarament als infants que defensar els drets propis és imprescindible quan ens relacionam amb els altres (especialment quan no volem fer alguna cosa que ens diuen), les accions violentes com a resposta priven del dret a exigir justícia.

L'assertivitat (defensar els drets propis de manera no lesiva per als altres) convida a desplegar accions d'autoafirmació en primera instància (respondre davant qualsevol acció agressiva verbalment) que permeten manejar situacions socials en què és necessari oposar-se al que ens diuen. Si aquestes no funcionen, el que toca és retirar-se de l'escenari i acudir a un adult.

3a fase

L'educador desenvolupa una **dinàmica**: ha de demanar al grup que respongui «sí» o «no» a les preguntes següents:

- *«Si em fan la traveta, jo li peg un cop de puny.» Està bé o malament?*
- *«Si m'ha desaparegut una foto de Harry Potter, segur que me l'ha presa n'X... Així que jo li prendré un llibre de contes que acaba de treure de la biblioteca de l'escola.» Està bé o malament?*
- *«Si el meu germà posa puré al meu got, jo call i vaig per un altre got. Si ho repeteix, no bec aigua i ja està.» Està bé o malament?*
- *«Si no em deixen jugar amb la meua pilota de bàsquet i se la passen entre ells, els la deman i, si no me la tornen, el millor que puc fer és dir-ho al cuidador del pati.» Està bé o malament?*

Amb alumnes de sis anys, l'educador ha d'explicar-los en cada supòsit per què està bé o malament, i suggerir-los les alternatives positives.

Amb alumnes de set a vuit anys, han de ser els infants mateixos els qui han de raonar la seva resposta i oferir alternatives.

Per tancar l'activitat, l'educador explica als infants que «defensar-se» quan es té raó no consisteix a agredir el contrincant com a resposta, sinó a argumentar els seus drets (autoafirmar-se) o a expressar rebuig, retirar-se de l'escenari del conflicte i cercar l'ajuda d'un adult si cal, per dirimir el conflicte (assertivitat).

TÍTOL LA MAMÀ PERFECTA

AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/hxdja7>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR
Identificació i expressió emocional, empatia

ÀREA CURRICULAR
Llengua catalana i literatura.

CONTEXT ESCOLAR
Convivència escolar

EDAT RECOMANADA
De 6 a 8 anys

SINOPSI

Uns infants acudeixen a un programa de televisió en el qual el presentador els dona l'opció de canviar la seva mare i convertir-la en la mare perfecta. El resultat, però, no serà el que inicialment esperen.

REFERENT TEÒRIC: Totes les persones convivim i tenim al voltant altres persones amb les quals ens relacionam, de vegades de forma més estreta i d'altres de manera més distant. D'aquí que la profunditat amb què ens expressam amb cadascú pot variar. Però no és infreqüent que, tot i que tenim proximitat i confiança amb els qui més estimam, no sempre som capaços d'expressar el que sentim o ho feim de manera inadequada.

RAÓ DE SER: Amb l'activitat proposada, s'ajuda l'alumnat a centrar la seva atenció en els aspectes positius de les relacions amb les seves persones més properes i se l'anima a expressar el que sent, per contribuir a l'enriquiment, l'aprofundiment i l'equilibri en aquestes interaccions.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: El que sempre em diu, el que sempre li dic

«Segurament, si hi pensam detingudament, tenim una opinió sobre les persones que tenim a prop, amb qui convivim: la nostra família, les amistats... Hi ha coses que ens agraden més i d'altres que ens agraden menys... Ara dedicarem uns minuts a pensar-hi.»

Es demana a l'alumnat que pensi en una cosa bona del seu pare, de la seva mare, i del seu germà o germana (si en tenen). A continuació es llancen les preguntes següents:

- Els soleu dir el que en pensau, d'ells i d'elles?
- Què els dic més, el que és «bo» o el que és «dolent»?
- I què us diuen a vosaltres? Us recorden més el que «bo» o el que és «dolent»?

«Malauradament, per la manera que tenim de relacionar-nos i comunicar-nos, solem dir més les coses negatives que no les positives. Encara més, sovint no som capaços i capaces d'expressar-nos en positiu perquè no ens aturam a valorar totes les coses bones que tenen per a nosaltres aquestes persones. I això passa a tots els nivells: en família, entre amistats, a l'escola... Això mateix els va passar als infants del programa de televisió que veurem tot seguit».

2a fase: El que els va passar a uns infants...

Es projecta el vídeo. Després de veure'l, és interessant emfasitzar els aspectes següents:

- Els infants al principi de la seqüència manifesten un tarannà bastant crític envers la forma en què les seves mares desenvolupen el seu rol. Sembla que només veuen el que podrien fer més bé, el que no fan, que els renyen molt...
- Cal qüestionar-se si veritablement l'objectiu de tenir «una mamà perfecta» és un bon objectiu, igual que no ho seria cercar el fill perfecte o la filla perfecta. Quin objectiu, llavors, seria raonable?
- Si aconseguissin una «mamà perfecta», aquesta no seria la seva veritable mama; després, igual que als infants del programa, tampoc els agradaria. Les nostres mares, pares, amics i amigues no són persones perfectes, però les estimam i les hem d'acceptar així com són.

- Quan ens adonam del que seria tenir una mare diferent, descobrim tot el que ens agradava d'ella i, potser, mai no hem vist i, per descomptat, mai no hem dit, encara que sempre hi ha estat. Això significa que ens hem d'esforçar cada dia per veure el millor de les altres persones i, a més, ser capaços d'expressar-los-ho.

3a fase: El que li diré

El professorat segueix la reflexió amb les preguntes següents: «*Alguna vegada heu pensat en com us sentiu quan algú us diu alguna cosa positiva de com sou?*» (En aquest moment, qui dirigeix l'activitat fa una ràpida ronda dient a cada participant un aspecte positiu sobre com és, físicament o personalment, però recomanem que sigui, si pot ser, personal). «*Com us hi heu sentit? Us ha agradat? Imaginem ara que som nosaltres els qui haguéssim anat al programa de televisió i ens haguessin canviat la mamà. Segurament se'ns ocorrien un munt de coses que ens encantaven d'ella. O del papà... o dels germans i germanes, amics i amigues...*»

Es deixen uns minuts perquè triïn a quina persona diran totes les coses que li agraden d'ella (pare, mare, un germà, una germana...), i a continuació es fan jocs de rol en què cada alumna i cada alumne ha d'expressar el que sent i el que li agrada de la persona triada (la que suposadament han volgut canviar). Després que tot l'alumnat hagi passat per la representació dels seus sentiments, es fan les preguntes següents:

- *Com creis que se sentirien ells i elles amb aquest missatge?*
- *I vosaltres?*

PROPOSTA DE CONTINUÏTAT

Se suggereix crear una cançó en la qual es pugui expressar estima, elogi, afecte o alguna de les qualitats que tenen els familiars que han elegit. Això permet la generalització i també la interiorització i retenció del missatge treballat en l'activitat.

TÍTOL EXPLORANT LA TRISTESA

AUDIOVISUAL

Lachrimae Tristes (John Dowland)

<https://lc.cx/xzE9XQ>

Hoy comamos y bebamos (Juan del Encina)

https://lc.cx/z_lydy

Flow, my tears (John Dowland)

<https://lc.cx/7h16NG>

Mellancoly Galliard (John Dowland) (Llaüt)

<https://lc.cx/4XzWYa>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Identificació i expressió emocional, empatia, autocontrol, habilitats d'interacció, creativitat

ÀREA CURRICULAR

Educació artística (Música)

CONTEXT ESCOLAR

Arts, emocions i creativitat, identitat personal i convivència escolar

EDAT RECOMANADA

De 6 a 8 anys

IDEA I REALITZACIÓ

Esteban Sanz Vélez, maig 2022

SINOPSI

Aquesta activitat pren com a punt de partida quatre músiques renaixentistes, tres del compositor anglès John Dowland (1563-1626) i una de l'espanyol Juan del Encina (1468-1529), ambdós noms claus de la història de la música de la seva època. Les tres peces de Dowland, una instrumental i les altres dues cantades, tracten un tema molt habitual en el Renaixement i el Barroc, la tristesa i la seva manifestació a través del plor, de les llàgrimes, a les quals s'al·ludeix en l'aspecte literal o físic, però també poètic, com a metàfora del dolor humà. Per la seva banda, la peça de Juan del Encina se situa a l'extrem oposat, el de l'alegria desbordada, tot i que... podria haver-hi alegria al món si no existís la tristesa?

REFERENT TEÒRIC: Entre les emocions bàsiques de l'ésser humà potser ocupa un lloc destacat la tristesa. D'aquí que resulti molt aconsellable explorar tot allò relacionat amb aquesta emoció de manera explícita des d'edats primerenques. Només així es poden adquirir les habilitats necessàries per gestionar i modular aquesta emoció de la forma més adequada en els nombrosos moments en què, segurament, l'experimentarem al llarg de les nostres vides. Explorar aquesta emoció a través de la música és una magnífica forma d'endinsar-se en els mil matisos, graus i causes que donen lloc a aquesta emoció universal.

RAÓ DE SER: A partir de l'audició de dues músiques de caràcter molt contrastat, i sobre la base d'altres dues peces més, explorarem des de diferents punts de vista la tristesa. Per a aquesta finalitat, l'activitat combina dos enfocaments. D'una banda, el cognitiu, que parteix de la premissa que les emocions originades per la música estan directament relacionades amb les experiències prèvies de la persona. I, d'una altra banda, l'enfocament emotiu, que es basa en el fet que les emocions produïdes per la música es deuen específicament a les característiques pròpies de la música.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Audició

Sense cap aproximació prèvia al tema de la tristesa (ni a qualsevol altra emoció; es considera molt convenient no predisposar de cap manera l'escolta emocional de l'alumnat, de manera que aquesta sigui totalment espontània, per així construir després l'activitat a partir del que cadascú hagi aportat, comentat i sentit amb total llibertat), s'escolten aquestes dues peces:

- *Lachrimae Tristes* (John Dowland)
- *Hoy comamos y bebamos* (Juan del Encina)

2a fase: Posada en comú

Una vegada escoltades, es plantegen i es comenten entre tots les qüestions que s'indiquen:

- *Què us ha semblat aquesta música? (Us ha agradat? Per què?...)*
- *Eren semblants, les dues peces? Eren molt diferents, potser?...*
- *Per què? En què? Què us ha transmès cadascuna de les dues?*
- *Quina és la més trista, de les dues peces que hem escoltat?*
Hi coincidim tots? Potser algú no? (Si és així, per què?)
- *Quins aspectes fan que ens sembli més trista una que l'altra? (Per exemple, la més trista és lenta i la més alegre ràpida.)*

Escoltarem ara aquesta altra música per tractar després les qüestions indicades, procurant sempre que hi participi tot el grup. Tindrem, a més, una excel·lent oportunitat per connectar-ho tot amb la variable empatia i l'activació de la conducta prosocial):

Flow, my tears (John Dowland)

- *Quan va ser la darrera vegada que vas experimentar tristesa, i per què?*
- *Saps si algun amic o amiga teu s'ha sentit trist fa poc, i per què?*
- *Com notes si una persona està trista?*
- *Què podem fer si veim que un amic o un familiar està trist? (I si es tracta d'un simple conegut o, fins i tot, d'un desconegut amb el qual coincidim puntualment?)*

Opcional: Explicau, sempre al nivell de l'alumnat, qui van ser John Dowland i Juan del Encina, els dos autors triats per fer aquesta activitat.

John Dowland (1563-1626)

Juan del Encina (1468-1529)

4a fase: Posada en común

Ara entre tots imaginarem la quantitat més gran possible de situacions que ens poden fer sentir trists o alegres. Per exemple, em barall amb la meva millor amiga. Per exemple, vaig pel carrer i em trobo a terra un bitllet de deu euros. (Ho hem d'anotar a la pissarra, en dues columnes, una per a les tristes i una altra per a les alegres. Una tercera columna es reservarà per si sorgeix alguna situació dubtosa o ambigua, per poder comentar-la en acabar la llista).

Podem tancar aquesta fase incidint, a partir dels exemples que hagin anat sorgint, en reflexions que apuntin en diferents direccions, com ara:

- La tristesa, com l'alegria, tenen diferents graus.
- Igual que hi ha dies i nits, és part de la vida de qualsevol persona experimentar tristesses i alegries.
- Tant en l'emoció de la tristesa com en la de l'alegria és important cercar l'equilibri, que aquestes emocions no ens desbordin de manera exagerada o per massa temps.
- De vegades una alegria excessiva pot assemblar-se a la tristesa? (Alguna cosa així com el gel, que de vegades pot fer la sensació de cremar...).

5a fase: Expressió emocional i lingüística

Es reparteix als alumnes una còpia del núvol de paraules de l'annex. Mentre sona aquesta peça de fons (*Mellancoly Galliard*, de John Dowland, amb llaüt), cadascú ha d'assenyalar totes aquelles paraules del núvol que li sembli que tenen a veure d'alguna manera amb la tristesa. Un cop acabat l'exercici, es comenten els resultats entre tots, detenint-se en termes menys obvis o més subjectius, com ara «fosc», que potser una part de l'alumnat hagi assenyalat com a trist i una altra no.

Nota: El núvol inclou, a posta, paraules conegudes per l'alumnat i d'altres el significat de les quals segurament desconeix.

ANNEX. Núvol de paraules per a la fase 5

Assenyala les paraules que per a tu tenen a veure d'alguna manera amb la tristesa.

TÍTOL

AVUI ÉS DIA DE FESTA

AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/z1gu1x>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR
 Identificació i expressió emocional

ÀREA CURRICULAR
 Llengua catalana i literatura.

CONTEXT ESCOLAR
 Convivència escolar, identitat personal

EDAT RECOMANADA
 De 6 a 8 anys

SINOPSI

En Gru i na Lucy acaben de casar-se. Encara són a la cerimònia quan la petita de les nines, n'Agnes, vol compartir uns versos davant el públic present i expressar com està de contenta que na Lucy sigui la seva nova mamà, una cosa que emociona la gent i anima encara més la festa.

REFERENT TEÒRIC: L'alegria és una emoció contagiada que paga la pena compartir amb altres persones. Es pot fer de moltes maneres i, quan ho feim, milloram l'ambient de convivència, mostram agraïment i animam les persones que ens envolten a sentir-se també alegres, de manera que es contagia la nostra emoció.

RAÓ DE SER: La seqüència audiovisual proposada per a l'activitat permet a l'alumnat reflexionar sobre una emoció fonamental per sentir-se bé i relacionar-se amb altres persones de manera satisfactòria: l'alegria. Analitza les diferents maneres d'expressar-la i els avantatges de fer-ho.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Les coses que m'alegren

«Començarem la sessió amb un joc de memòria, que alhora ens servirà per conèixer-nos una mica més i perquè expresseu emocions. La nostra protagonista d'avui és... l'alegria.

Ara ens posarem tots i totes en cercle i algú començarà dient una cosa que li produeix alegria.

Per exemple, a mi m'alegra que guanyi el meu equip de futbol! El següent ha de dir el que li alegra al primer o primera que ha parlat i, seguidament, afegirà el que li produeix alegria en el seu cas. D'aquesta manera, cadascú ha de, no només aportar, sinó recordar-se del que els anteriors participants hagin comentat.»

Una vegada fet el joc, es comenta:

«Ens agrada sentir alegria, perquè així ens trobam bé, fins i tot ens ve de gust contar a altres persones per què ens sentim així, compartir amb elles la nostra alegria, contagiar-los-la. Això és justament el que passarà la festa del casament d'en Gru i na Lucy.»

2a fase: N'Agnes comparteix la seva alegria

Feta la introducció amb la fase anterior, passam a la visualització del vídeo seleccionat. L'alumnat ha d'identificar les maneres en què les persones de la seqüència, mínions inclosos, expressen alegria (dir coses bones d'una altra persona, fer besades i abraçades, plorar o gairebé fer-ho, ballar, pegar botets, cridar dient com de content o contenta està...)

«Quina d'aquestes formes és la vostra favorita, a l'hora d'expressar l'alegria?» Recalcau en aquest punt de l'activitat que totes són positives, i que no es tracta de triar entre una o altra, sinó més aviat de manejar-les totes i posar-les en pràctica de forma combinada. Cada tipus d'expressió manifesta coses diferents. No és el mateix dir amb paraules el que sentim que no fer-ho, de la mateixa forma que no és el mateix fer abraçades que no fer-ne, tot i que triam bé quan feim servir un tipus o altre de manifestació.

En aquest sentit, es poden dedicar uns minuts a identificar quins tipus de manifestació d'alegria són adequats en cada tipus de situació (per exemple, feim diferència entre persones conegudes o no, si som família o no, si som a una festa o a un context més formal...).

A continuació es fan les preguntes següents:

- *Què és el que més us ha agradat del que ha contat n'Agnes?*
- *Creis que s'ha esforçat a transmetre la seva alegria?*

(Sí, perquè tot i que s'empegueïa, finalment s'hi ha atrevit, i a més ha preparat un poema per al nuvi i la núvia).

- *Ha pagat la pena l'esforç de la nina? Com ho heu notat?*
- *Ha estat contagiosa, l'alegria de n'Agnes?*

3a fase: Alegria contagiosa

Per acabar, es proposa un joc que il·lustri com funciona aquest «contagi». Quan una persona n'aprecia una altra i a la primera li passa alguna cosa bona, la segona s'hi alegra. Ambdues estan de bon humor i això fa més fàcil tenir conductes positives. A més, convida altres persones a alegrar-se i a estendre-la més encara.

El joc s'inicia amb el professor o professora que s'acosta a un alumne o alumna i li diu: «Etic content i ho compartesc amb tu». L'agafa de la mà i s'adrecen a un tercer o tercera per dir-li (mentre manifesten la seva alegria d'alguna forma visible, com ara somriure, moure's aviat, botar, ballar...): «Estam contents i ho compartim amb tu», i així successivament fins que formen una cadena humana que es fondrà en una enorme abraçada col·lectiva que tancarà el joc.

ACTITUDS CAP A LA SALUT

TÍTOL
MENJA DE TOT; MENJA AMB COMPTE
AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/jxv6bo>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR
 Actituds positives cap a la salut

ÀREA CURRICULAR
 Llengua catalana i literatura. Ciències naturals

CONTEXT ESCOLAR
 Promoció d'hàbits saludables

EDAT RECOMANADA
 De 6 a 8 anys.

SINOPSI
 Les dues cançons seleccionades tracten el tema de l'alimentació pel que poden ser bons estímuls per treballar hàbits alimentaris saludables.

*Yo, como soy el jefe,
llevo siempre el mejor traje,
no hay en toda la tribu nin-
gún indio tan salvaje.*

*Hor tan chiviri, hor tan chiviri de jauja de la
mahihi hortanchiviri manú A gua chi fu, a
gua chi fu,
a gua chi fu, ma ¡hau hau!
A gua chi fu, a gua chi fu, a
gua chi fu, ma ¡hau hau!
¡hau !, ¡hau !, ¡hau !*

*Me como una sandía
y se me queda la barriga fría.*

*Me como un elefante
y me quedo tan campante.
(Estrillo)
Me como una sardina
y se me queda aquí la espina.*

*Yo siempre voy descalzo
ni me pincho ni me mancho.
(Estrillo)*

A gua chi fu

*Al corro de la patata, comeremos ensalada,
lo que comen los señores, naranjitas y limones.*

*Achupé (palmas), achupé (palmas),
sentadito me quedé.*

Al corro de la patata...

Al corro de la patata

REFERENT TEÒRIC: L'alimentació en la infància s'ha de cuidar amb especial esment. Als principis de varietat, moderació i equilibri que han d'adoptar els pares i educadors, els han d'acompanyar certes recomanacions dedicades als infants, com ara prestar atenció al ritu alimentari, o evitar les presses en menjar.

RAÓ DE SER: A partir de dues cançons, es treballen aspectes relacionats amb l'alimentació. Concretament, es vol que els alumnes reflexionin sobre el ritu del menjar, els aliments més saludables i els que comporten certa precaució. A través d'un joc divertit, els infants aprenen el nom i l'aspecte de molts d'aliments potser desconeguts per a alguns.

DESENVOLUPAMENT

1a fase

L'educador demana als alumnes que escoltin atentament la cançó «A gua chi fu», i formula seguidament algunes preguntes d'aproximació:

- *Què passa si menges atipant-te, com en la cançó, en la qual l'indi en cap es menja un elefant? Quedes com si res?* [Pregunta per a alumnes de 6 anys.]
- *Si no et fixes en el que menges, pots patir un accident. A la cançó, al protagonista se li clava una espina. Què li pot passar?*
- *Menjar aviat és dolent? Per què?*

2a fase

L'educador divideix el grup-classe en equips de tres alumnes de manera aleatòria. A continuació planteja dues qüestions, que han de contestar entre tots els components de l'equip:

1. *Digau aliments amb els quals cal anar alerta. Assenyalau per què.*

[Exemples: aliments coents; aliments molt freds (gelats); sal i espècies; peix (per les espines); marisc (per les parts dures); aliments molt calents, etc.]

2. *Què passa si menjam massa pizzes, llepolies, hamburgueses, etc.?*

[Deteriorament de la salut, risc d'engreixar excessivament, mal de panxa, conseqüències sobre els ossos i la mobilitat, etc.]

3a fase

Els alumnes escolten la cançó «El corro de la patata», a partir de la qual es planteja un **joc**. Prèviament, l'educador ha d'haver omplert un sac amb diversos aliments: pera, poma, melicotó, plàtan, taronja, carabassó, tomàquet, etc.

Un infant comença el joc: fica una mà al sac i toca un aliment, que ha d'endevinar quin és. Ha de dir en veu alta una resposta, i el traurà. Si l'encerta, continua. Si falla, torna al sac l'aliment extret i ocupa el seu lloc un altre alumne.

És interessant introduir en el sac aliments que no resultin fàcils d'endevinar, com ceba, all, mango, papaia, colflori, albergínia, etc. El professor pot proporcionar pistes sobre el sabor, l'olor, la manera de cuinar-lo, etc. (per facilitar la tasca de l'educador, aquest pot guaitar dins el sac per veure quin aliment toca l'infant).

En acabar el joc es posen en comú les emocions que aquest ha suscitat i s'anima els infants que a casa seva comentin els aliments que han descobert i demanin als pares per tastar-los.

TÍTOL SERGI I LA HISTÒRIA DE LES MEDECINES

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR
Actituds positives cap a la salut

ÀREA CURRICULAR
Llengua catalana i literatura. Ciències naturals

CONTEXT ESCOLAR
Promoció d'hàbits saludables

EDAT RECOMANADA
De 6 a 8 anys.

SINOPSI

El desobedient Sergi emmalalteix i és atès per un metge. Quan es cura, organitza un festí amb els seus amics on tots consumeixen grans dosis de medecines amb gust dolç. Naturalment, tots cauen malalts. El metge els fa beure medecines amb un sabor desagradable, per evitar que en endavant els petits «juguin» amb els medicaments.

Fa molts anys, al capdamunt d'una muntanya, vivien felices diverses famílies en un petit llogaret amagat entre roques enormes i penyes gegants. La vida era agradable perquè tots s'ajudaven i es repartien les tasques, com la cacera, la pesca al riu i l'agricultura. La seva forma de vida era tan sana que gairebé ningú es posava malalt. Menjaven aliments sans, dormien prou i s'abrigaven quan feia fred. Si algú queia malalt, n'hi havia prou amb unes hores de repòs perquè recuperàs la salut.

Però en Sergi s'avorria. Era un infant llest però inquiet; no li agradava estar gaire temps fent la mateixa cosa, fos cuidar el bestiar, sembrar o collir. La mare mirava d'educar-lo en la paciència, la feina i l'ajuda als altres. Però a en Sergi només li agradava nedar i gastar petites bromes.

Un dia va decidir amagar-se per donar un ensurt a tothom. Es va allunyar del llogaret, muntanya avall. Que divertit seria quan el cercassin! I que graciós seria quan aparegués de sobte!

Però una gran tempesta enfosquí el dia. Núvols negres no li deixaven veure el que havia fet més enllà de dues passes de distància, i la pluja li calava els ossos. Va començar a esternudar i a tremolar, però com que no sabia què li passava, es va espantar molt.

En Sergi, perdut a la muntanya, va seguir un camí que el va portar directament a l'entrada d'un poblet de la vall, on a la fi va poder demanar ajuda. Una dona bona el va portar a casa d'un senyor que duia una bata blanca i a qui la dona anomenava «doctor». El nin se sentia tan fluix que no va poder dir res. El «doctor» li va posar un objecte estrany davall el braç (un tub de vidre finet) i uns minuts després l'hi va treure i el va mirar molt seriós. Després li va demanar que obrís la boca i digués «Aaaaaah». Finalment, li va donar a beure un líquid dolç i agradable.

—Amb això et curaràs. D'on vens, nin? —va demanar el senyor.

Però en Sergi no va voler revelar el secret del llogaret amagat. Es va fer l'adormit, i el van deixar sol. Aprofitant la situació, l'infant es va escapar per la finestra, no sense abans agafar diversos pots plens de líquid i una grapada d'herbes rares.

La tempesta havia desaparegut, i l'infant va escalar la muntanya fins a arribar al seu llogaret. La mare el va rebre mig alleujada, mig enfadada. Quan li vaig demanar què li havia passat, en Sergi només va voler dir que s'havia perdut a la muntanya per culpa de la tempesta.

L'endemà, molt emocionat, el nin va cercar els seus amics i els va reunir en un amagatall secret. Allà els va contar la seva aventura; per demostrar que no mentia, va treure d'una bossa els flascons i les herbes. Com que els havia dit que dolces eren les begudes, els al·lots es van donar un tiberi: tots van beure glopades de líquid i van rosegar les herbes. Al cap d'una estona, van començar a vomitar i se'n van anar a casa amb mal de panxa.

Els més grans no sabien què fer; no havíem vist mai ningú amb aquests dolors, ni podien entendre per què vomitaven. Van pensar que s'estaven morint i la tristesa va omplir els cors dels assenyats pares, que van decidir reunir-se en assemblea.

El vell ancià va dir que muntanya avall hi havia un poble, i que potser hi podrien demanar ajuda. Després de dubtar-ho molt, dos adults hi van anar de nit, van trobar la casa del metge i li van contar el que s'havia esdevingut. El bon doctor els va acompanyar al capdamunt de la muntanya, però abans va preparar diverses pocions, a les quals va afegir unes gotes de vinagre i el suc d'unes plantes estranyes.

Ja al llogaret, el metge va fer empassar-se als al·lots el beuratge, que tenia un gust espantós. En acabar la tasca, el doctor es va reunir amb els adults, i els va mostrar diverses plantes i els va ensenyar a coure-les per fer diferents beuratges que guarien, i que va anomenar «medecines», però els va advertir que no havien d'estar a l'abast dels infants. Els va explicar que s'havien de prendre només quan estiguessin malalts. També els va dir que hi havia afegit plantes de gust fort i amarg perquè els infants no volguessin prendre-se-les. Després va marxar, amb l'agraïment dels grans.

Quan es va recuperar, en Sergi va haver de contar tota la veritat, i va rebre un càstig.

I aquí acaba la història d'un nin desobedient, un metge amable... i la raó per la qual moltes medicines tenen un gust desagradable.

En Sergi i la història de les medecines

[Conto creat per Luis Salarich per al Banc d'eines]

REFERENT TEÒRIC: Els medicaments són substàncies que serveixen per curar malalties, però no se n'ha d'abusar. Els hem de fer servir quan el metge ens els recepti i evitar l'automedicació, ja que, a més de ser perillós, pot restar eficaça al medicament ingerit. Les medecines sempre han d'estar fora de l'abast dels infants, i els adults han de ser models a seguir en l'ús adequat d'aquestes.

RAÓ DE SER: A partir d'un conte, l'educador transmet als infants que les medecines són necessàries, però que els adults són els que les controlen a partir dels consells del metge. Ells no han de «jugar» mai amb els medicaments. A través d'una dinàmica, el professor tracta que els infants indaguin sobre els símptomes que poden indicar malaltia o mal i què fer en cas de detectar-los (en un mateix o en els altres). Amb un joc, els infants aprendran a cuidar-se uns a altres per mitjans naturals al seu abast, com el massatge.

DESENVOLUPAMENT

1 fase

Es llegeix el conte al grup d'alumnes i tot seguit es formulen **preguntes per estimular la implicació** dels infants i per centrar el diàleg al voltant de la precaució en l'ús dels medicaments.

- *Què li posa el senyor de la bata blanca a en Sergi davall el braç? Per a què serveix? Algú sap quina és la temperatura normal d'un ésser humà sa?*
- *És ver que, com més mal gust fa una medecina, més perillosa és? [No és cert. Són molts els infants que associen mal gust amb més risc, i entenen equivocadament que les medecines dolces són innòcues.]*
- *Si un infant té febre i el metge li ha receptat una medecina, tu en pots prendre quan també tenguis febre? [La resposta ha de ser clara: NO. Molts adults s'automediquen a partir de la forma en què d'altres es curen i això és una cosa que hem de treballar des que els infants són petits].*

2a fase

L'educador demana als alumnes que enumerin els errors d'en Sergi en el conte. Els infants responen, i les seves aportacions s'anoten a la pissarra.

Es demana als alumnes que esmentin diferents símptomes d'estar malalts o possibles mals corporals ocasionats per lesions o accidents.

En un segon moment, se'ls convida a assenyalar què han de fer en cada cas. Cal fer servir el model de la «**pluja d'idees**», és a dir, els alumnes parlen espontàniament i a continuació el professor, amb l'ajuda del grup, discrimina el que és correcte del que no.

Síntomes: mal de panxa, de cap, de coll, etc.; vòmits; diarrea; marejos; ferides de qualsevol tipus, encara que no sagnin [important que es ressalti, ja que tot i sense sagnar hi ha risc d'infecció]; caigudes que produeixin impacte al cap [els infants han de saber que de vegades el mal apareix més tard]; sensació de calor (probable febre), etc.

Accions que cal dur a terme: avisar un adult [en tots els casos]; fer seure o tombar el ferit o malalt mentre arriba l'ajuda adulta; no donar a beure o menjar a l'infant; tranquil·litzar-lo i ser-hi a devora; abstenir-se de donar-li qualsevol medicament que pugui estar al seu abast.

3a fase

Es convida els infants a participar en un **joc**: han d'imaginar que les seves mans són màgiques, capaces de curar qualsevol malaltia.

1a part: L'educador divideix el grup-classe en parelles d'alumnes. Tots seuen a terra. En cada parella, un infant se situa darrere l'altre i li fa massatges suaus, començant per la coroneta, i descendint per la nuca, el coll i l'esquena. L'educador ha de modelar el massatge amb un alumne perquè els altres n'aprenguin. Els massatges es poden fer amb el palmell de les mans o els caps dels dits.

2a part: Es formen files de quatre alumnes. La forma de selecció dels subgrups es pot fer de forma lúdica; per exemple, un nin llança una pilota a l'aire. El que la reculli la llança de nou a l'aire, i així successivament fins a completar el número. Cada infant ha de fer un massatge a qui tengui al davant.

3a part: Tot el grup forma una única fila.

En acabar el joc, es demana a alguns alumnes que comentin què han après de l'activitat.

TÍTOL L'ART D'IMAGINAR

AUDIOVISUAL
<http://hyperurl.co/jzbtbsb>

VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR
Presa de decisions responsable i creativitat.

ÀREA CURRICULAR
Llengua catalana i literatura. Educació artística

CONTEXT ESCOLAR
Treball per projectes. Steam.

EDAT RECOMANADA
De 6 a 8 anys

SINOPSI
Un nin i una nina s'avorreixen mentre les seves mares són a la perruqueria. Però les seves petites ments comencen ràpidament a treballar i converteixen alguns estris de perruqueria en un resultat sorprenent.

REFERENT TEÒRIC: Els moments d'avorriment solen emprar-los sovint els menuts per fer travesses, crides d'atenció... per la qual cosa és un bon recurs orientar-los perquè sàpiguen escollir quines coses poden fer en aquestes situacions sense que hagin d'optar per conductes inadequades.

RAÓ DE SER: En aquesta activitat es fomenten especialment les qualitats artístiques i creatives dels infants, animar-los a pensar en usos diferents per als objectes habituals que els envolten, perquè siguin inventors per un dia i portin les seves possibilitats creatives a un ús pràctic, com ara aprendre a cercar respostes apropiades i diferents davant l'avorriment que tant de neguit els produeix.

DESENVOLUPAMENT

1a fase: Introducció

«Heu pensat mai que els objectes que feim servir cada dia tenen molts més usos que els que normalment els donam? Per exemple, un llapis serveix per escriure, sí, però també serveix com a baqueta per tocar la bateria (ho mostra amb gests), o com a batuta per dirigir una orquestra (ho representa amb gests). Se us ocorren altres coses que podeu fer amb un llapis?»

Llavors es dona lloc a la participació i s'introdueixen altres objectes quotidians, i es pren nota a la pissarra de les idees que sorgeixen.

2a fase: Dinàmica «Avui inventam»

El professorat forma grups de quatre o cinc integrants, i amb l'objectiu de treballar la creativitat, els demana que dissenyin o facin un invent que inclogui un o diversos objectes quotidians. Per exemple, que contengui una cullera, un tros de paper o una goma elàstica. Si l'objecte marcat genera problemes, se'ls pot suggerir que triïn ells i elles els objectes que vulguin emprar. Quan el tinguin més o menys ideat, l'han de dibuixar (p. ex., a la pissarra o en un paper) per explicar a la resta de la classe el que han inventat i per a què serveix.

3a fase: Visionament de l'anunci

«Teniu una imaginació fantàstica! Tots i totes heu estat capaços de cercar noves formes d'usar alguns objectes i de crear invents. Als infants que hem vist a l'anunci també els ha passat una cosa semblant. Estan una mica avorrits a la perruqueria mentre les seves mares acaben. Què feim quan ens avorrim?» (Dins les opcions que plantegin, el professorat ha d'indicar que alguns infants molesten, ho toquen tot, s'enfaden, etc.)

Es projecta el vídeo i es demana a tota la classe:

- Què han fet en sentir tant d'avorriment?
- Us ha agradat el que han inventat?

4a fase: Reflexió sobre l'avorriment

«Ara pensarem a inventar maneres de passar-nos-ho bé la pròxima vegada que estiguem avorrits i avorrides... i d'aquí a uns minuts, quan les haureu pensades, ens les contarem per donar-nos idees.»

Amb les idees que es comenten a classe, és important recalcar per què aquesta idea és millor que la de molestar o portar-se malament, fent al·lusió a les conseqüències que té cadascuna de les opcions. Així, es treballa un dels aspectes més importants dins el procés de presa de decisions, que té a veure amb el fet d'anticipar-se als resultats de les nostres accions.

Però aquesta anticipació no estarà només relacionada amb les conseqüències que hi pot haver sobre ells i elles, sinó també sobre altres persones, ja que tot i que alguna cosa pugui semblar divertida per a un mateix, pot ser molesta per a una altra persona, per això no és un mitjà adequat per resoldre l'avorriment.

L'activitat acaba reforçant els esforços de tothom per pensar en alternatives diferents de les habituals.

TÍTOL
DIGIPATO
AUDIOVISUAL
<https://smarturl.it/9pgbdj>
<https://tuit.cat/pcxUj>
VARIABLES QUE S'HI PODEN TREBALLAR

Presa de decisions i autocontrol

CONTEXT ESCOLAR

Convivència escolar, pla lector

EDAT

De 6 a 8 anys

SINOPSI

Aquest conte, *La gran decisió de Digipato*, relata la història d'un petit aneguet, anomenat Digipato, en el seu camí per aprendre a ser un bon amic en el món *online* i utilitzar la xarxa de forma segura.

Amb l'ajuda d'en Digipato i *La gran decisió de Digipato*, els infants d'infantil coneixeran els riscos que té internet, reflexionaran sobre la presa de decisions, la cura de la identitat digital i de l'amistat en un món *online* i *offline*, i sobretot reflexionaran sobre el respecte cap als seus companys.

En aquest enllaç es pot conèixer aquesta història que inicia els més petits en l'educació digital d'una manera amena, entretinguda i a través de la lectura. Analitzant els personatges i les decisions que en Digipato pren amb relació als seus amics, mostra una manera més bona de fer servir les pantalles.

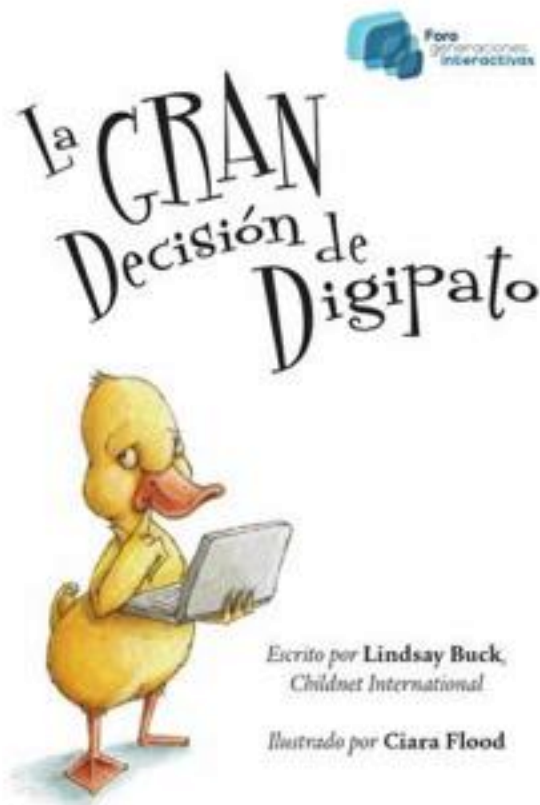
DESENVOLUPAMENT
1a fase

L'educador comenta a l'alumnat que ara coneixeran la història d'en Digipato i formula preguntes d'aproximació abans de la lectura.

Mentre els mostra la portada del llibre, l'educador formula les següents preguntes d'aproximació:

REFERENT TEÒRIC: La societat multipantalles en la qual creixen els més joves comporta sens dubte molts avantatges, però també riscos inèdits que hem de conèixer. Alguns experts parlen dels quatre excessos de la societat moderna: (1) massa opcions, (2) massa informació, (3) massa velocitat i (4) massa coses. Aprendre a prendre decisions en un món tan canviant és una destresa necessària per als nostres infants, que han d'estar constantment triant en aquest mar d'opcions. Per això, dotar els més petits de mecanismes d'autoconeixement i autocontrol els ajudarà a prendre decisions a l'hora de fer un ús responsable, saludable i segur dels dispositius i la tecnologia.

RAÓ DE SER: Els infants d'avui dia creixen amb la tecnologia sempre al seu abast, són infants amb destreses i habilitats pròpies d'una societat multipantalles. Tanmateix, això no els eximeix d'aprendre a gestionar l'ús que fan de les xarxes socials i internet des d'edats primerenques per tal de dibuixar amb criteri la seva identitat digital. La identitat digital és allò que internet sap de cadascú.

Qui creis que és el protagonista d'aquest conte?
De què pensau que pot tractar el conte d'aquest aneguet?
Us agrada utilitzar l'ordinador? Per a què l'emprau?
Us agraden les cançons, els vídeos de YouTube, els jocs, etc.?
Us posau trists quan la mamà i el papà us diuen que no es pot utilitzar més l'ordinador o la tauleta tàctil?

L'educador explica als alumnes de quina manera cada dia tots els grans feim servir internet: per enviar un missatge, escriure un *whatsapp* a un amic o familiar o per consultar el temps que farà... tots aquests usos de la xarxa són molt bons i ens permeten estar en contacte amb molts dels nostres amics, familiars o coneguts.

L'educador mostra els amics del protagonista del nostre conte, en Digipato, fent especial èmfasi en la importància de cuidar bé aquests amics, de meditar els nostres actes a la xarxa i pensar abans de fer alguna cosa que pugui ofendre o entristir els nostres companys.

Aquests són els amics d'en Digipato, amb qui tant li agrada estar i jugar:

Era una calurosa noche de verano y Digipato estaba en su habitación. Había terminado los deberes y estaba jugando en Internet un rato antes de irse a la cama.

La Familia del Corral era su página web preferida. Podía jugar y hablar con sus amigos. ¡Qué divertido!

A muchos animales les gustaba jugar en La Familia del Corral, incluidos los mejores amigos de Digipato del colegio.

Quants amics tens tu?
Cuides bé els teus amics? I ells a tu?
A què creus que els agrada jugar a aquest grup d'amics?
Quines històries creus que viuran plegats?

Un cop hem analitzat i contextualitzat la història, és el moment en què l'educador llegeix en veu alta el conte de *La gran decisión de Digipato*. És un conte curt i els personatges són animals. El missatge és clar i ens acosta a valorar l'amistat, fer un ús responsable i saludable de les fotografies a internet, del respecte als altres...

Un cop llegit el conte, aquestes són algunes de les preguntes que es poden fer per assentar la comprensió del missatge:

- *Per què li agrada a en Digipato la pàgina web La gran familia del corral? T'agrada a tu estar amb els teus amics? Què sents quan hi estàs, amb ells?*
- *Què ha vist en Digipato de Cerdito.orgullosa que vol contar els altres? (Una foto seva fent dois que vol compartir amb els seus amics i riure-se'n una mica.)*

La pantalla de Digipato hizo "tin" y vio un nuevo mensaje de un amigo. '¡Qué emocionante!', pensó. Lo abrió y se rio.

Alguien le había hecho una foto a Cerdito.orgullosa haciendo el tonto.

'¡Esto es muy divertido!', dijo saltando una risita Digipato. 'Tengo que enseñárselo a mis amigos'.

Antes de que pudiese mandar la foto a todos, Mamá Pato le dijo desde las escaleras: '¡Es hora de dormir, cariño! Lávate las plumas, métete en la cama y subire en un momento'.

Aquesta és la foto que en Digipato vol reenviar als seus amics.

Què et sembla la foto? Creus que s'hi pot enfadar Cerdito.orgullosa? Tu t'hi enfadaries?

- *Alguna vegada t'has rigut d'algun dels teus amics? Com creus que s'hi va sentir? I tu, després d'aquesta acció, com estaves: content o trist?*
- *Com es va sentir Digipato en viatjar al futur i veure què li passaria si enviàs aquesta foto de Cerdito.orgullosa? (Regirat i trist, no s'adonava de l'abast que podria haver tingut la seva decisió de compartir la foto.)*

- Què va passar quan es va despertar? (Tot havia estat un somni.)

2a fase

Després de la lectura del conte i de les aportacions dels infants, els hem de mostrar, sobre la base de la història d'en Digipato, una de les lliçons que se n'extreuen: abans de prendre una decisió cal pensar en com s'hi sentirà l'altra persona i quines conseqüències tindran els nostres actes.

A internet hi ha una màxima que sempre es recomana als més joves: «*Think before you post*» o «*Pensa abans de publicar*», i que en el cas d'en Digipato s'aplica d'una forma molt clara.

Els més petits han d'aprendre a cuidar molt els seus veritables amics. Actualment, en temps d'amistats digitals, l'amistat és molt més que afegir amics a la teva llista de les xarxes socials.

Asseguts tots en cercle, l'educador proposa als infants d'anar enumerant una per una les coses que els agrada que els facin o diguin els seus amics, és a dir, quines coses els fan sentir bé. El professor les ha d'escriure en notes adhesives (*Post-it*) de color groc i fixar-les a una paret.

En una segona tanda d'idees, l'educador ha d'escriure en notes adhesives de color verd o rosa allò que els infants troben que li agrada a en Digipato (parlar amb els seus amics a la web de *La família del corral*, jugar al joc de *Vaca.molona*, celebrar l'aniversari amb els seus amics, anar a casa d'un d'ells a berenar...).

Amb aquesta dinàmica de grup, els infants podran conèixer més bé els seus amics, les conseqüències que tenen els seus actes i decisions davant altres infants, i què els agrada que els facin o diguin els seus propis amics.

3a fase

S'acaba l'activitat recollint les conclusions de les notes adhesives que els infants han descrit en la fase anterior. Ara els professors poden fer un mural amb els infants amb el més significatiu i mostrar-lo als infants al llarg de tot el curs.

S'ha de fer una llista d'accions que fan feliç a cadascú. L'educador els ha de motivar perquè tots aprenguin les coses que fan sentir alegres els companys perquè les facin més sovint. Es proposa que un dia a la setmana, potser els divendres, l'educador repassi amb els infants si han fet alguna de les accions descrites per fer feliços els altres.

La gran decisió de Digipato posa sobre la taula la necessitat d'educar els més petits des d'edats primerenques en un ús responsable dels dispositius. A més, és important no oblidar que «això no va de tecnologia, sinó d'educació».